

TDK-dolgozat

2023

MISKOLCI EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

**A PÉNZÜGYI TUDATOSSÁG HATÁSA A MAGYAR LAKOSSÁG
BEFEKTETÉSEIRE**

**THE IMPACT OF FINANCIAL LITERACY ON THE INVESTMENTS
OF HUNGARIANS**

Sütő Fruzsina

Konzulens: Dr. Szemán Judit

Kézirat lezárásának dátuma: 2023. 11. 16.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	1
1. A PÉNZÜGYI KULTÚRA.....	2
1.1. PÉNZÜGYI KULTÚRA FOGALMA.....	2
1.2. A PÉNZÜGYI KULTÚRA FONTOSSÁGA	3
1.3. A MAGYAR LAKOSSÁG PÉNZÜGYI TUDÁSA EDDIGI STATISZTIKÁK ALAPJÁN.....	4
2. BEFEKTETÉSEK.....	7
2.1. AZ ÁLLAMPAPÍR	7
2.2. A BANKBETÉTEK.....	8
2.3. A BIZTOSÍTÁS	8
2.4. A RÉSZVÉNYEK.....	9
3. A BIZALOM KÉRDÉSE A PÉNZÜGYEKBEN.....	10
4. DIGITALIZÁCIÓ A PÉNZÜGYI SEKTORBAN	12
4.1. ONLINE BANKOLÁS	12
4.2. BANKKÁRTYA ÉS MOBILPÉNZTÁRCA.....	12
4.3. A FINTECH	13
4.4. FINTECH VÁLLALKOZÁSOK ÁLTAL NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK	13
4.5. A FINTECH MÁR A JELEN.....	14
4.6. A KRIPTOVALUTÁK	15
4.7. WISE ÉS REVOLUT	15
5. PÉNZÜGYI KULTÚRA FEJLESZTÉSE MAGYARORSZÁGON	17
6. HIPOTÉZISEK.....	19
7. MÓDSZERTAN.....	20
8. A KUTATÁS ELEMZÉSE	21
8.1. AZ ELSŐ BLOKK KÉRDÉSEI ÉS EREDMÉNYEI	22
8.2. A MÁSODIK BLOKK KÉRDÉSEI ÉS EREDMÉNYEI	27
8.3. A HARMADIK BLOKK KÉRDÉSEI ÉS EREDMÉNYEI.....	32
9. A KÉRDŐÍVES MEGKÉRDEZÉS EREDMÉNYE.....	33
10. MÉLYINTERJÚ	34
11. A MÉLYINTERJÚ ELEMZÉSE.....	41
12. KÖVETKEZTETÉS	43
12.1. A HIPOTÉZISEK BIZONYÍTÁSA	43
12.2. TOVÁBBI KÖVETKEZTETÉSEK	44
13. JAVASLATOK	46
14. ÖSSZEFOGLALÁS	48
IRODALOMJEGYZÉK.....	50
MELLÉKLETEK.....	I
1. MELLÉKLET: AZ ONLINE KÉRDŐÍVES MEGKÉRDEZÉS KÉRDÉSEI ÉS VÁLASZLEHETŐSÉGEI	II

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Életkor megoszlása a megkérdezettek között	21
2. ábra: A kutatásban résztvevők legmagasabb iskolai végzettsége.....	22
3. ábra: A megkérdezettek pénzügyi tudatossága bevallásuk szerint	23
4. ábra: A pénzügyi döntés előtti informálódás módjai a megkérdezettek között.....	23
5. ábra: A pénzügyi és gazdasági változásokról való informálódásnak gyakorisága a megkérdezettek között	24
6. ábra: Pénzügyi és gazdasági változásokról való informálódás a megkérdezettek között.....	25
7. ábra: Fizetési szokások vásárlás során	26
8. ábra: A megkérdezettek bizalmi szintje a bankszektor felé befektetések kapcsán	27
9. ábra: Befektetési lehetőségek ismerete a megkérdezettek között.....	28
10. ábra: A válaszadók befektetéseinek megoszlása.....	29
11. ábra: Ha lenne 10 millió forintja, hova fektetné be?	30
12. ábra: A megkérdezettek nyitottsági megoszlása számukra új befektetési formákba	31
13. ábra: Milyen pénzügyi tudatosságot fejlesztő programokon venne részt szívesen?.....	32

BEVEZETÉS

Világunkat a pénz rendkívül meghatározza és befolyásolja. Ebből fakadóan elengedhetetlen, hogy az ember tisztában legyen azzal, amit használ, főként, ha az nagy értéket képvisel. Gazdálkodásunkat és vagyonunkat, pénzügyi helyzetünket tudjuk fejleszteni, erősíteni a pénz tudatos kezelésével.

A pénzügyi kultúra fejlesztésének fontosságára már rájött a jelen embere, mégis megvalósításában és eredményességében még van hova fejlődni. Magyarország lakosairól elterjedt, hogy vagyonukkal nem megfelelően gazdálkodnak, nem foglalkoznak az öngondoskodással és nem ismerik a befektetések lehetőségeit.

Kutatásomban azt tárom fel, hogy valójában milyen a magyar társadalom attitűdje és viselkedési szokása a pénzügyi tudatosságot érintő területeken, illetve a pénzügyi befektetési lehetőségek bemutatásával. A pénzügyi döntések megszületésének legalapvetőbb része a bizalom kérdése, amit a dolgozatomban is vizsgállok az egyén és a bankszektor viszonylatában.

Fontos beszélni arról, hogy mennyire meghatározó tényező a digitalizáció előretörése és fejlődése, valamint hatásai a pénzügyi kultúrára. A fintech vállalkozások és a kriptovaluta fogalma is egyre gyakrabban megjelenik hazánkban, így nem szabad megfeledkezni említésükről. Ezen kívül bemutatom a pénzügyi kultúra fejlesztéséért tett erőfeszítéseket különböző példákon keresztül.

Kutatásom célja, hogy aktuális és átfogó képet kapjak a magyar emberek pénzügyi tudatosságáról befektetéseiket tekintve. Továbbá a kutatás kérdése, hogy a magyar lakosság pénzügyi tudatossága, és annak fejlesztése, hogyan befolyásolná befektetési szokásaikat. Hogyan fejleszthető a pénzügyi kultúra? Miként lehetne javítani a kockázatvállalási hajlandóságot, a bizalmat a befektetések felé? Mi az emberek véleménye a kriptovalutákkal kapcsolatban?

A felvetett kérdéseket szekunder kutatás alapján kívánom megválaszolni, majd egy primer kérdőíves megkérdezést alkalmazva a magyar lakosság pénzügyi tudatosságát, befektetési szokásait elemzem. Végül egy mélyinterjú segítségével külső szemléletből kívánom értékelni a lakosság befektetési attitűdjét.

1. A PÉNZÜGYI KULTÚRA

1.1. Pénzügyi kultúra fogalma

A pénzügyi kultúra kifejezés nem csak az utóbbi időben vált hangzatos fogalommal, hanem már évtizedek óta találkozunk vele a társadalom. A pénzügyi világ ismerete egy közösség fejlettségére is utal, így egyre fontosabbá válik a pénzügyi tudás fejlesztése. Több módszert is kidolgoztak már annak érdekében, hogy a lakosság pénzügyi képzése megvalósuljon, bár ennek a gyakorlati használata szinte lehetetlen az elméleti ismeretek hiányában. (Bárczi-Zéman, 2015)

Annak érdekében, hogy egy ismeretet magunkénak tudjunk, tisztában kell lennünk az azt tartalmazó fogalmakkal. Fontos megértenünk a végeredmény mellett a folyamat egészét, nem engedve, hogy a hiányos tudás elbizonytalanítson döntéseinkben. Ezért is tisztázni kell a pénzügyi kultúra fogalmát. A Magyar Nemzeti Bank elsők között dolgozott ki egy átfogó definíciót: (Béres, 2013)

„A pénzügyi ismeretek és készségek olyan szintje, amelynek segítségével az egyének képesek a tudatos és körültekintő döntéseikhez szükséges alapvető pénzügyi információkat azonosítani, majd azok megszerzése után azokat értelmezni, és ez alapján döntést hozni, felmérve döntésük lehetséges jövőbeni pénzügyi, illetve egyéb következményeit.” (Magyar Nemzeti Bank, 2008)

A pénzügyekkel kapcsolatos tudást azért is fontos fejleszteni, mert a gazdaságnak szüksége van arra, hogy a bankok által nyújtott szolgáltatásokat minél többen igénybe vegyék. A banki szektorban történő innovációs hullám újabb termékeket kínált fel a piacnak, melyek különböztek a megszokottaktól. Így a bizonytalanság az új termékekkel szemben nagyobb volt, és ha a kellő tudás nem adott, alacsonyabb a hajlandóság arra, hogy ezekkel a pénzügyi lehetőségekkel éljenek az emberek. (Béres, 2013)

„A pénzügyi képzés – az OECD definíciója szerint – az a folyamat, melynek segítségével az egyének jobban megértik a pénzügyi termékeket és fogalmakat, információk, oktatás és/vagy objektív tanácsadás segítségével fejlesztik készségeiket és magabiztosságukat, így jobban felismerik a pénzügyi kockázatokat és lehetőségeket, megalapozott döntéseket hozhatnak, a pénzügyi jólétük és biztonságuk növelésére egy jól behatárolható kockázatvállalás mellett.” (Bárczi-Zéman, 2015)

A pénzügyi kultúra szintjeit lebontva tudjuk a legjobban értelmezni és koncepcióként kezelni azt, minthogy csak egy fogalomként. „Hung és szerzőtársai kilencféle megközelítési módot azonosított az általuk feldolgozott tanulmányokból. Ezek a következők:

1. a pénzügyi tudás;
2. a pénzügyi folyamatok megértése;
3. a pénzügyi tudás alkalmazási képessége és a megszerzett tapasztalatok;
4. a pénzügyi összefüggések és definíciók ismerete;
5. a megalapozott pénzügyi döntések meghozatalának képessége;
6. a legalapvetőbb pénzügyi fogalmak ismerete;
7. az egyszerű (alapvető) pénzügyi döntések meghozatalának képessége;
8. a megalapozott és tudatos döntések meghozatalának képessége; valamint
9. az egyszerű pénzügyi fogalmak ismerete.

Az egyes témákban átfedéseket fedezhetünk fel, ami csak jobban alátámasztja, hogy koncepcióról beszélhetünk.” (Béres, 2013)

1.2. A pénzügyi kultúra fontossága

Számos felmérés és kutatás foglalkozott már azzal, hogy az emberek pénzügyi tudatosságát vizsgálják. Azáltal, hogy megfontolt és tudatos döntéseket hoznak a társadalom tagjai, az nem csak egyéni hasznukat érinti, hanem országuk fejlődését, versenyképességének növelését is. Hatása van a lakosság jólétére, életminőségének javulására, válságkezelésére. Igazán akkor fogalmazódik meg újra és újra a pénzügyi tudatosság fontossága, mikor válság alakul ki. Egyéni és társadalmi szinten is kimutatták, hogy a válságot megelőző alacsony pénzügyi tudás kiemelt szerepet játszott annak kialakulásában, elmélyülésében és elhúzódásában. (Béres 2013)

Egy rossz berögződés figyelhető meg az emberi viselkedésben, hogy amit nem ismer, attól tartózkodik, kerüli. Így van ez a pénzügyi termékekkel és szolgáltatásokkal is, hogy a magyar emberek rendszerint tartózkodnak azok kiválasztásától, összehasonlításától, és beleesnek abba a hibába, hogy meggondolatlan pénzügyi döntést hoznak. A kockázatfelmérés elmaradása, előrelátás hiánya tovább ronthatja a helyzetet. Továbbá a nem megfelelő megtakarítási és öngondoskodási terv kiszolgáltatottá teheti az egyéneket és családokat, váratlan pénzügyi sokkoknak és válságoknak. Sajnos a hajlandóság az öngondoskodásra igen alacsony, amire viszont ösztönözni kell a lakosságot, a távoli jövőbe

való gondolkodásra is, az előbb említett veszélyes szituációk legkedvezőbb túlélésének érdekében. (Magyarország Kormánya, 2017)

Fontos, hogy szerteágazó és mélyreható tudással vértessék fel magukat a piac fogyasztói. Pénzügyi jártasságukat és megtakarítási motivációjukat arra használják, hogy képesek legyenek felmérni és megítélni a pénzügyi szektor által kínált lehetőségeket. A stabilitás és biztonságérzet pozitív hatással bír az egyénekre, akik ezt megtapasztalva folytatják pénzügyi tudásuk fejlesztését, tovább informálódnak az elérhető lehetőségekről. Nemzeti alapértékké vált, hogy a pénzügyi kultúra fejlesztése nem csak önérték, hanem ha a nemzetgazdaság szereplői megértik hogyan is működik a pénz, annak pozitív kihatása lesz.

Annak érdekében, hogy tudatos fogyasztó váljon valakiből, időben meg kell kezdeni a tanulást. Elengedhetetlen, hogy beszéljünk a fiatalokat érintő pénzügyi ismeretek elsajátításáról. A közoktatásba beépített pénzügyi edukáció nagyban hozzájárulhat a diákok későbbi döntéshozatalához. Ezért is kiemelten fontos, hogy megismerjék és magukénak érezzék a pénzügyek működését. Minél fiatalabb korban kezdődik az ismertetés, annál természetesebbé válik a folytonos fejlődés igénye a pénzügyekben.

Gazdaságilag is meghatározó Magyarország számára, hogy lakosai milyen szinten vannak tisztában a bankok által nyújtott megtakarítási és hitelfelvételi lehetőségekről. Megtakarításaikkal hozzájárulnak az ország versenyképességének és hatékonyságának növeléséhez, eredményességéhez. Hasonlóképpen fontos, hogy tájékozottan, a számukra megfelelő hitelt válasszák hitelfelvételkor a háztartások, hiszen nem csak az ő érdekük, hanem az államé is, hogy lakosai ne adósodjanak el, az életminőségük pedig növekedjen. (Kovács-Nagy, 2022)

1.3. A magyar lakosság pénzügyi tudása eddigi statisztikák alapján

A 2008-as világválságot követően az OECD és a Világbank ismét ráirányította a figyelmet a pénzügyi tudás fejlesztésének fontosságára. A magyar lakosság tudatosságának színvonala a középmezőnyben helyezkedik el a nemzetközi viszonylatokhoz képest. (Magyarország Kormánya, 2017)

Az OECD időnként felméri a lakosság pénzügyi kultúráját, melyben pénzügyi alapfogalmakra kérdeznek rá, mint például az inflációra, költségvetési tervre, továbbá a megtakarítások fontosságára és a kockázat és megtérülés kapcsolatára is. A megkérdezés három fő szempont szerint értékeli, a lakosok pénzügyi tudása, magatartása és attitűdje

szerint. Összesen 21 pont érhető el a teszt során, melyből 7 pont a tudásra adható, 9 pont a pénzügyi magatartásra és 5 pont a hozzáállásra. (Szóka, 2021)

A 2010-es OECD által készített felmérésben, melyben 14 ország felnőtt lakosait kérdezték meg pénzügyi ismereteikről, hazánk elméleti tudása a legjobbak közt végzett, azonban a gyakorlatban alkalmazandó tudásban, mely a pénzügyi magatartásról és a pénzügyekhez való hozzáállásról szólt, már rosszabbul teljesített. A 2015-ös hasonló felmérésben további kedvezőtlen eredményt ért el Magyarország nemzetközi összehasonlításban. Így az elemzés romlást mutatott ki a két megkérdezés között, nem pedig fejlődést. (Magyarország Kormánya, 2017) A felmérés alapján jöjjön pár megállapítás Magyarország kapcsán.

Az infláció fogalmának helyes ismeretével az ország majdnem dobogós helyet ért el, azonban a háztartások csak 25%-a rendelkezik költségvetési tervvel, ami a megkérdezett országok közül a legrosszabb eredménynek számít (az átlag 60%, a legjobb eredmény pedig 81% Litvániában.) A 27%-os megtakarítási hajlandóság szintűgy a legkedvezőtlenebb az átlag 60%-hoz viszonyítva, illetve a megkérdezettek csak negyedének van megtakarítása. Megállapítható az is, hogy a magyar fogyasztó idegenkedik a hosszú távú befektetésektől, ódzkodik a pénzügyi szolgáltatások igénybevételétől, azok összehasonlításától és tudatos kiválasztásától. (Magyarország Kormánya, 2017)

A pénzügyi műveltséget mérő komplex mutató értéke 21 pontból 12,3 pont lett Magyarországnak, ami 60%-os teljesítményt jelent. A 26 Európai Unió tagállamot megkérdező kutatásban a 14. helyet értük el, ami középmezőnynek számít. A megkérdezett országok átlaga 12,7 pont volt, amihez képest picit alább maradtunk. Ez összességében egy jó eredmény lenne, azonban a 2010 és 2015 közötti 5 évben csökkent a lakosság tudatos és megfontolt pénzügyi viselkedése, kiadásait nem redukálták, számláikat később fizették be. A megfontolt és előrelátó nézet háttérbe szorult és egy éljünk a mának tendencia lett megfigyelhetőbb. (Szóka, 2021)

2017-ben egy közvélemény kutatás történt az országban, amely a felnőtt lakosság mindennapi pénzügyi szokásaira, ismereteire tért ki. Szerencsére a kutatás pozitívabb képet nyújtott, mint a 2015-ös, ugyanis a kitöltők több mint fele nyilatkozta, hogy megtervezi költségvetését. Továbbra sem tudatos a megtakarítási metódusa a megkérdezetteknek, ugyanis nagyrészt folyószámlán hagyják a félretett pénzüket, nem is beszélve a készpénzben spórolókról, akik 25,9%-ot tettek ki. A magyar háztartások 33,5%-a továbbra sem gondolkodik megtakarítási lehetőségekben. (Magyarország Kormánya, 2017)

Felmerül a kérdés, hogy ezeket a számokat miként lehetne javítani? A már korábban kifejtett gondolkodásmód szerint az egyénnek, a bankszektornak és az államnak is rengeteg pozitív következménnyel járna, ha az ország fogyasztói tudatosan, megfelelő ismeretekkel bánnának pénzükkkel és az adott pénzügyi lehetőségekkel. Hogyan fejleszthető a pénzügyi kultúra, hogy a magyar lakosság befektetési szokásait nézve kedvező fejlődés történjen? A befektetések által megtakarítanak és öngondoskodnak is a fogyasztók, ami pozitív hatással bír a háztartások kasszájára, életminőségükre. Ehhez szükség van arra, hogy a kockázatvállalási hajlandóságot is ösztönözzük a lakosságban, hogy merjenek pénzükkel tudatosan gazdálkodni. A bizalom kérdése kulcsfontosságú szerepet tölt be a pénzügyek kezelésekor, ugyanis annak hiányában elmarad a pénzzel való cselekvés motivációja, és a bankokat körülölelő kételyek tovább élnek a lakosságban. Ahhoz, hogy a tudás eljusson minél szélesebb körbe, ezeket a gátló falakat kell lerombolni. Ezáltal pedig a valódi kérdés az, hogy hogyan és milyen eszközökkel valósulhat meg a pénzügyi kultúra fejlesztése?

2. BEFEKTETÉSEK

A legalapvetőbb pénzmegtakarítási és öngondoskodási megoldás a befektetésekben rejlik. Rengeteg fajtájáról hallott már az ember, pénzügyi eszközökön át ingatlanokig. A következőkben néhány, a pénzügyi szektor által nyújtott befektetési lehetőséget fogok bemutatni. A dolgozatomban a pénzügyi befektetéseket vizsgálom, a reáleszközökre (pl. ingatlan, arany, föld stb.) nem térek ki.

2.1. Az állampapír

Gyakori, hogy a befektetés szó hallatán ez az első gondolata az egyénnek, hogy az állampapír ide tartozik. Az egyik legnépszerűbb és legmegbízhatóbb befektetési lehetőség, amit egyre többen vesznek igénybe. Az állampapír egy kötvény, ami egy olyan hitelt megtestesítő dokumentum, ami igazolja, hogy az egyén kölcsön adott az állam számára az állampapír névértének megfelelő összegben, valamekkora kamattal. Ismert, hogy az államkötvények kamata általában alacsony, mivel nagyon alacsony kockázatú értékpapírról beszélünk, azonban a kamat infláció követő is lehet, ami eredményezhet magasabb hozamot is. Minél megbízhatóbb a forrást igénylő, annál kisebb kamattal is megelégszik a befektető. Az állam megbízhatósága miatt alacsony a kockázati küszöb, ezért biztonságosabb állampapírba fektetni. A veszély természetesen fennállhat, hogy államok is csődbe mehetnek, de ennek a valószínűsége sokkal kisebb, mint egy vállalat esetében (akik szintén kibocsáthatnak kötvényt). Likviditását az biztosítja, hogy bármikor vehető és el is adható. További érv mellette, hogy könnyű hozzájutni, nagyrészt ingyenes az állampapír számla létrehozása (csak a tranzakciós költséget szükséges megfizetni), plusz bankkártyával is lehet vásárolni állampapírt, amivel a banki utalási díja megspórolható. Futam idejét nézve változatos kínálattal rendelkezik, 3 hónap és 20 év közöttiekből választhatunk. Több fajtája is létezik, mint például a névérték alatt értékesített papírok, a változó és fix kamatozású állampapírok. A fix kamatozású előnye és hátránya is az, hogy egy meghatározott kamatlábbal rendelkezik az egész futamidőre, bár jelenleg az MNB növelte az alapkamatot annak érdekében, hogy csökkenteni próbálja az inflációt. A változó kamatozású állampapírnak két fajtája van, a Bónusz és a Prémium kötvények. Előbbi a 12 havi diszkont kincstárjegy kamatához viszonyított, utóbbi az inflációhoz, amik változnak a futamidő alatt. Érdemes hosszú távra befektetni belőlük, hiszen a kamatprémium miatt kedvező

befektetésnek bizonyulhat. Összességében elmondhatjuk, hogy az állampapír likviditása és alacsony kockázati küszöbe miatt kedvelt befektetési forma. (Pénzügyi tudakozó, 2015)

2.2. A bankbetétek

A betét a banknál forint- vagy devizaalapú betétszámlán, vagy betéti okiratban elhelyezett pénzösszeget jelent, amelyre a bank előre meghatározott módon fizet kamatot. Nyereménybetét esetén nyereményt nyújt, ami sorsolás eredményétől függ. Előnye, hogy a bankbetét kiszámítható és biztonságos. További kedvező tény, hogy az Országos Betétbiztosítási Alap 100.000 euró értékig garanciát vállal a bankoknál elhelyezett betéteknél. Kockázata alacsony és egyszerű hozzájutni bankon keresztül. A lekötött betét megtakarítási céllal a banknál elhelyezett összeget jelenti, azonban lehetséges, hogy ennek megvalósulásához szükséges külön bankszámlát nyitni a betételhelyezéshez, melynek további költségei is lehetnek. Jellemző, hogy a lekötött betétre a bank magasabb kamatot ígér, mint a látra szóló betétre, ugyanis az egyén ilyenkor lemond arról, hogy pénzével bármikor rendelkezzen. Természetesen a lejárat előtt is hozzájuthat pénzéhez a fogyasztó, azonban a hitelintézet nem az eredeti kamatot fizeti ki, hanem jóval alacsonyabb kamatlábbal számol, vagy el se számolja a kamatot, a futamidő lejártától függően. Futamidő szerint léteznek 1, 3, 6 hónapos, illetve 1 éves bankbetétek, de 1 évnél hosszabbak is előfordulnak. A bank a különböző futamidejű lekötött bankbetétekre különböző kamatokat ítélhet meg, ami függ az elhelyezett pénzösszeg nagyságától; egyes bankoknál minél több pénzt fektetnek abba, annál magasabb a kamatláb is. Továbbá választható forint- és devizabetét is. A kamatmeghatározás történhet a lekötés módja szerint (fix, változó, változtatható kamatozású), és a betételhelyezés módja alapján (egyszeri és ismétlődő). (Magyar Nemzeti Bank, 2020)

2.3. A biztosítás

„A biztosítási szerződés esetén a biztosító meghatározott jövőbeni esemény (biztosítási esemény) bekövetkezésétől függően bizonyos összeg megfizetésére vállal kötelezettséget, amelyért a szerződő fél biztosítási díjat fizet.” A biztosítás is egy megtakarítási forma, ugyanis az egyén azzal a cselekedetével, hogy biztosítást köt, öngondoskodik magáról, a jövőbe tervez és tudatosan méri fel a veszélyeket. Azután, ha valaki ingatlannal vagy nagyobb értékű tárggyal rendelkezik, érdemes megfontolnia azt, hogy biztonsági

intézkedésből biztosítást kössön rájuk. Célja az, hogy váratlan esemény bekövetkeztével elszenvedett kárt képes legyen teljesen vagy részlegesen fedezni a biztosítás összegéből. Több fajtája is létezik, ezek közé tartozik az életbiztosítás (illetve a baleset- és betegbiztosítás), lakásbiztosítás, gépjármű-biztosítás, utasbiztosítás. Bizonyos esetekben a biztosításkötés kötelező, rendszerint akkor, mikor felelősséget vállalunk valamiért. A biztosítás egyik - a dolgozat szempontjából fontos - típusa az unit-linked biztosítás, amelynek elsődleges célja a befektetés és csak csekély részben jelent az ügyfél számára klasszikus biztosítási lehetőséget. (Magyar Nemzeti Bank, 2020)

2.4. A részvények

A részvények lejárat nélküli értékpapírok, melyek tulajdonviszonyt testesítenek meg. Nem biztosít garantált hozamot, annak a vállalatnak a teljesítményétől függ a hozamunk, amelynek részvényéből vásároltunk. Azáltal, hogy a vállalatba a részvény által pénzt fektettünk, annak bizonyos százalékában tulajdonosává válunk, s ennek a százaléknak megfelelően a cég nyereségéből osztalékot kaphatunk. Csak részvénytársasági formában működő cég bocsáthat ki részvényt. Zártkörű részvénytársaság esetén csak egy meghatározott befektetői kör vásárolhat a részvényből, míg a nyilvánosan működő részvénytársaság esetén a kibocsátott részvényeket bárki megvásárolhatja. A részvény vásárlásával jogok illetik meg a befektetőt, mint például osztalékra való jog vagy átruházási jog, valamint kötelezettsége is keletkezik, ami a jegyzett részvény ellenértékének a megfizetését jelenti. A papírokat dematerializált formában bocsátják ki. Típusai közé sorolandók a törzsrészvények, az elsőbbségi részvények, a dolgozói részvények, a kamatozó részvények, és a visszaváltható részvények. A részvény kedvelt befektetési eszköz, és a tulajdonosai kétféleképpen juthatnak hozamhoz. Egyrészt az osztalékok, vagyis a vállalat nyeresége által, illetve az árfolyam emelkedésének következtében. Azáltal, hogy a részvény piaci ára nő, magasabb áron tudjuk eladni a részvényt, mint amennyiért megvettük, így nyereséget generálunk.

A részvények árfolyama rövid távon teljesen kiszámíthatatlan, rengeteg tényező befolyásolhatja annak értékét, így akár a befektetésünk jelentős részét is elveszíthetjük annak reménye nélkül, hogy az bármikor megtérüljön. Emellett ajánlott nem egy cég részvényeibe fektetni az összes vagyonunkat, hanem egy portfóliót kialakítani a kedvezőnek vélt részvényekből, így csökkentve a kockázatot. (Szendrei, 2018)

3. A BIZALOM KÉRDÉSE A PÉNZÜGYEKBE

A legfontosabb alapköve a bizalomnak a kölcsönösség. A bankszektorban ezt sok minden befolyásolja. A banki szolgáltatások igénybevételekor vagy nyújtásakor minden a bizalomra épül. Négy kategóriára oszthatjuk fel ezeket a szolgáltatásokat: hitelügyletek, betétügyletek, fizetési forgalom lebonyolítása, egyéb bankszolgáltatások. A legegyszerűbb demonstrálása ezeknek a szolgáltatásnak az, mikor a bank betétet fogad el az egyéntől, vagy mikor az egyén hitelt kap a banktól. Az ügyfél annak reményében helyezi el vagyonának egy részét a banknál, hogy kamatokkal növelt összeghez jusson és gyarapítsa pénzét. Annak érdekében, hogy megbízható bankot találjon az ügyfél, ad a közvéleményre, és hosszú távú biztonságos bankot keres, melynek jó a piaci híre, kiszámítható és likviditását is képes megőrizni. A hitel nyújtásának is hasonló a mechanikája, a bankok olyan ügyfeleknek szolgáltatnak hitelt, akik biztosítani tudják üzleti tervükkel vagy egyéb dokumentumokkal, hogy annak visszafizetésére képesek lesznek. (Kovács 2018)

A bankvezetői pozíciók magas szakmai tapasztalathoz és tudáshoz kötöttek, hogy a piaci kockázatokat alacsony szinten tudják tartani annak érdekében, hogy a bankszektor szereplői képesek legyenek stabilitásukat megtartani. Ezáltal is a bankok igyekeznek fenntartani jó hírnevüket, bebiztosítani ügyfélkörüket. „A bizalom alapjai közé szokás sorolni: a múltbeli pozitív teljesítményt, a referenciát, a stabilitást, az eredményességet, a jó tulajdonosi struktúrát, a tulajdonosi tőkeerőt, a kiszámítható működést, a szolgáltatások minőségét, az ügyfélkapcsolat minőségét és a piaci ismertséget.” (Narayan, 1999)

A bankok akár éveken, évtizedeken át dolgoznak azon, hogy megbízható és stabilitást nyújtó intézményként maradjanak fent az ügyfelek szemében, azonban egy válság következtében, vagy bármilyen egyéb negatív piaci hatás eredményeképpen akár napok alatt is elveszthetik ezt a bizalmat. A bankszektorok társadalmi megítélése alaptól is előítéletekkel teljes, tekintve változatos múltját. Könnyen a probléma fő okozójává válhatnak a bankok, ha nem találnak jobb bűnöst a káros események margójára. Azon esetben, mikor a bank ügyfélköre jelentős részét veszteség éri, az előítéletek tovább fokozódnak. Az sem elvetendő eset, mikor politikusok próbálják ráhárítani a felelősséget a bankokra akár olyan esetekben is, melyeknek nincs köze hozzájuk, hogy népszerűségüket növeljék vagy ne veszítsék el. Azáltal, hogy bűnös találtatott, a bankok reputációja tovább romlik, eredményként pedig bizonyos intézmények végleges csődjét és felszámolását is jelentheti ez. (Kovács, 2018)

Béres Dániel reprezentatív kutatásában arra keresi a választ, a bankrendszer iránti bizalom milyen mértékű a magyar lakosok körében. Válaszadóinak több mint 52%-a gondolja úgy, hogy pénze nincs biztonságban, ha bankja csődbe menne, és 25,3% pedig úgy vélekedik, mindenképpen biztonságban van. Továbbá kiderül az eredményéből, hogy azok a kitöltők, akik pénzügyi célokat tűznek ki, költségvetést készítenek és megtervezik pénzügyeiket, szignifikánsan jobban megbíznak a bankrendszerben, mint azok, akik nem terveznek előre. Emellett kiderül, hogy a legbizalmatlanabb a 40 év feletti korosztály a banki intézményekkel szemben. (Béres, 2020)

Összességében elmondható, hogy a bankszektor felé történő bizonytalanságot nem csak gazdasági válságok, de hírnévben esett csorbulás is okozza. Az emberek keresik a bizalmat, a stabilitást, így amennyiben azt nem kapják meg, más befektetési alternatívákat próbálnak ki. Az előítéletes hozzáállás és attitűd miatt bizalmatlanok a fogyasztók pénzügyi instrumentumok alkalmazásakor, amely a pénzügyi kultúrájuk fejlesztése nélkül nem is fog változni.

4. DIGITALIZÁCIÓ A PÉNZÜGYI SEKTORBAN

A digitalizációs fejlődés kihat az élet minden területére, nem kihagyva a pénz világát sem. Az elmúlt 15 évben olyan robbanásszerű fejlődés történt, melynek tempóját a pénzügyi szektornak muszáj volt felvennie, hogy naprakész tudjon maradni, ne avuljon el, és ne maradjon le versenytársaitól. Emellett gazdasági szempontból is fontos, hogy a szektor digitalizációs törekvései minél hatékonyabban és gyorsabban valósuljanak meg. (Becsei–Bógyi – Csányi– Kovács, 2019)

4.1. Online bankolás

Az online bankolás egyre népszerűbb lett nemcsak kényelmesebb és gyorsabb használata miatt, hanem a pandémia is meggyorsította annak elterjedését és szükségszerű használatát. Bankügyeit az ügyfél szignifikánsan gyorsabban képes intézni abban az esetben, ha nem a bankintézmény sorait várja ki, hanem otthona kényelméből végezheti azokat. Természetesen vannak szolgáltatások, melyek nem elérhetőek még online jelenléttel, de a leggyakoribbakat, mint például utalásokat vagy bankletéteket megtehetünk ilyen formában. A fogyasztói igények aszerint változnak és fejlődnek, melyek a legkedvezőbbek lesznek számukra, gondolva itt például az azonnali banki átutalásokra. A pandémia valóban arra kényszerítette az embereket, hogy inkább a digitális térben intézzék ügyleteiket, azonban a veszélyhelyzet feloldását követően is sokan megmaradtak annál a szokásuknál, hogy tovább igénybe vegyék az online tér nyújtotta lehetőségeket. (Becsei–Csányi– Bógyi– Kajtor-Wieland– Kovács, 2021)

4.2. Bankkártya és mobilpénztárca

A bankkártyahasználat elterjedése is praktikusságának köszönhető. A fogyasztó ma már szinte bárhol képes bankkártyájával vagy hitelkártyájával fizetni, aminek eredménye a gyorsabb tranzakciók és a kevesebb készpénzhasználat lesz. A fogyasztók képesek bankjuk mobil alkalmazásának segítségével pontosan nyomon követni pénzmozgatásaikat, de az elmúlt években már az is megvalósulhatott, hogy rögtön a mobiltelefonunk használatával végezzünk tranzakciókat. Ez mobilitási könnyebbséget is biztosít az egyén számára és természetesen gyorsabban cselekedhet rohanó világunkban. Ennek hatása, a már említett kevesebb készpénzhasználat is, ami egy célkitűzése a gazdaság szereplőinek. Ez

fenntarthatósági szempontból is kedvező, ugyanis a pénzcímletek veszítenek likviditásukból, azoknak nagymennyiségű kibocsátása kedvezőtlen a gazdaság számára. (Kovács– Nagy, 2022)

4.3. A fintech

A fintech a financial technology (pénzügyi technológia) angol szó rövidítéséből eredeztethető, jelentésében eredetileg olyan technológiát takar, amelyet a fogyasztókkal és kereskedelemmel foglalkozó pénzügyi szektor back-office részlegei használtak. Ma már átalakult ez a fogalom, és olyan feltörekvő vállalkozásokat jelent, amelyek valamilyen pénzügyi szolgáltatást kívánnak nyújtani. Emellett a kifejezés használatos a pénzügyi szektor innovatív újításaira, legyen szó banki szolgáltatások technológiai kiegészítéséről vagy a pénzügyi tudatosság terjesztéséről. A fintech cégek azáltal szereznek nagyobb ügyfélkört, hogy újító, innovatív ötleteik megvalósításával a fogyasztókat kívánják elégedetté tenni. Ilyenkor beszélhetünk olyan bevezetett technológiákról, mint a mesterséges intelligencia, a prediktív viselkedés analízis vagy a gépi tanulás. Ezen módokkal tanulmányozzák a fogyasztó viselkedését és szokásait, majd ajánlják fel a számára legkedvezőbb költségi és megtakarítási döntéseket. (Nonninger-Tesfaye, 2018)

4.4. Fintech vállalkozások által nyújtott szolgáltatások

A fintech vállalkozások területei, amelyekkel foglalkozhatnak a következők lehetnek.

- A blockchain technológiával, melynek jelentése, hogy az adatok hálózatba kötött szervereken kerülnek tárolásra annak érdekében, hogy megmásíthatatlanok legyenek.
- Okos szerződések kötése, mely blockchain rendszeren keresztül biztosítja, hogy az adatokat ne módosítsák.
- Foglalkoznak még kiberbiztonsági szolgáltatások nyújtásával és kriptovalutákhoz köthető ügyletekkel.
- Emellett a robottanács is igénybevehető, hogy a felhasználó igényeinek megfelelően tudjon segítséget kérni pénzének kezelésére.
- A peer-to-peer lending pedig olyan kölcsönlehetőség, amely nem von be harmadik félt (pénzintézetet) az ügylet lebonyolításába. (Robinson-Verhage, 2017)

Több oka is van annak, hogy a fintech szolgáltatások egyre elterjedtebbek napjainkban. Az egyik az információs technológia rapid fejlődése. Azáltal, hogy az internetet már 2016-ban 3,4 milliárdan használták, mint előfizetők, hozzáférésük volt hatalmas információtömegekhez. Képesek vagyunk emiatt összehasonlítást végezni az ajánlatokon és eldönteni melyiket használjuk akár mások véleménye alapján. Ahogy a technológia fejlődött, úgy voltak képesek ezeket az adatokat egyre pontosabban, érzékenyebben gyűjteni, ami egy lehetőség volt a fintech cégeknek. A technológia által kifejlesztett algoritmusok figyelték a felhasználókat, azok viselkedését, és elemzésük során megvalósulhatott a személyre szabott marketing is. Ezt a lehetőséget megragadva a fintech vállalkozások sokkal fogyasztó-közelibb termékeket tudtak előállítani, ami kielégíthette igényeiket, így beelőzve a hagyományos piaci szereplőket. (Sundararajan, 2016)

Továbbá a fogyasztók a 2008-as gazdasági válságot követően bizalmatlanná váltak a pénzintézetek felé, így arra kényszerültek, hogy más alternatívát találjanak megtakarításaiknak. Megszokott volt befektetés kapcsán azonnal a bankokhoz fordulni, azonban a válságot követően a fogyasztók már kevésbé bíztak az eddigi pénzügyi termékekben. A fintech szolgáltatások kedvező alternatívának tűntek, ugyanis felhasználóbarát felületük tetszett a fogyasztóknak és költségük is minimális (vagy nem is) volt azok használatakor. (Sundararajan, 2016)

4.5. A fintech már a jelen

Magyarországon is már különböző fintech cégek szolgáltatásait használjuk, mint például a PayPal vagy az Apple Pay lehetőségeket. Meglehet, hogy a magyar lakosok hiába használják ezeket, fogalmuk sincs róla, hogy valójában fintech szolgáltatásokat alkalmaznak. Vannak hazai fejlesztők is, akik olyan alkalmazásokat hoztak létre, mint a Koin vagy a Wyze.me. Azonban hazánkban való megjelenésük azt jelenti, hogy komoly versenytársaivá válnak a pénzintézeteknek, akik hátrányba kerülhetnek ezáltal. Nincs még meg az az iránymutatás és technikai fejlettség, melyet a nyugatról érkező fintech cégek már képesek behozni Magyarországra. (Katona, 2019)

Viszonylag új dolognak számítanak ezek az előretörések az átlag lakos számára, aki nem követve a trendeket igen lemaradhat az aktualitásokról. Ami újdonság és még nem ismert, gyakran szkepticizmust és bizalmatlanságot idéz elő. A magyar társadalomra jellemző ez a hozzáállás és attitűd, így a nem ismert dolgokat addig nem próbálják meg felfedezni, amíg az valóban szükségessé vagy kötelezővé válik, még ha ez azt is jelenti,

hogy elszenvedői lesznek a technológiai lemaradásnak. Kiemelendő, hogy magát a bizonytalanságot a digitalizáció okozza, mivel az emberek attól tartanak, hogy adataikat, befektetett pénzüket és egyéb információikat könnyen megszerezhetik és nem rendeltetés szerűen felhasználhatják harmadik felek, kárt okozva ezzel a fogyasztókban. (Katona, 2019)

4.6. A kriptovaluták

A kriptovalutával is hasonlóak a megítélések. A kriptovaluták olyan valuták összességét jelenti, mely a blockchain által használható és érvényesíthető, digitális fizetőeszköz. Nem centralizált, így nem az állam vagy a bank szabályozza, hanem a piaci viszonylatok. Példa gyanánt a Bitcoin, az Ethereum, vagy a Tether olyan online formában megtalálható valuták, melyek kézzel nem foghatóak. Az emberek vásárolni, bányászni, eladni és kereskedni is képesek vele. Szemléltetésképpen, amennyiben van digitális pénztárcánk, vagyis fel vagyunk regisztrálva egy ezzel foglalkozó fintech cég szolgáltatásaira, euróért képesek vagyunk Bitcoint venni, az gyarapodik, majd visszaváltani ismét euróra a nyereséggel együtt. Egyre több szolgáltatás foglalkozik azzal, hogy közvetlenül a Bitcoint, mint fizetési eszközt elfogadja tranzakciók esetén. Jellemző a magas hozam ezeknél a befektetési típusoknál, azonban a kockázat is hasonlóképpen alakul, és nincs mögötte semmilyen intézet, mely megvédené a károktól. (Voight-Rosen, 2022)

A rendszer komplexitása miatt kellő tudás szükséges ahhoz, hogy megfelelően és a lehető legbiztonságosabban használjuk ezeket a lehetőségeket, mert annak hiányában nem csak pénzünket veszítjük el, de további adatainkat is veszélybe sodorhatjuk. Magyarországon élnek azok az előítéletek, hogy az emberek tartózkodnak a kriptovalutáktól, nem tartják elég stabilnak ahhoz, hogy pénzüket befektessék egy akár napról napra változó rendszerbe. Az árfolyamok változását a piac befolyásolja, és ezt a magas kockázatot nem kívánják vállalni.

4.7. Wise és Revolut

A kriptovalutákat követően érdemes megemlíteni a Wise és Revolut adta lehetőségeket is, utóbbi tökéletes példája a fintech cégek magyar köztudatba törésének, így nem elhanyagolható az, hogy beszéljünk róluk.

A Wise cég motivációja, hogy modern pénzkezelést és olcsóbb, okosabb alternatívát biztosítson a nemzetközi átutalásokban. Leginkább a devizanemek közötti egyszerű

átváltásról vált ismertté, de ma már megannyi szolgáltatással egészítették ki palettájukat. Ilyen szolgáltatásuk például az, hogy több mint 50 féle pénznemet lehetséges tárolnia és átváltania annak, akinek számlája van a Wise-nál. Az átváltást a piaci középárfolyamon végzik el, így az átváltási díjakat előre le lehet ellenőrizni. Automatikus pénzátváltás állítható be, betéti kártya igényelhető. Virtuális kártyájával biztonságosan vásárolhatunk külföldi webáruházakból, valamint a Wise applikációjában nyomon követhetők utalásaink, átváltásaink. Emellett amennyiben számla kerül létrehozásra a Wise-nál, annak tevékenységét a Brit Pénzügyi Felügyelet felügyeli. Ez bizalmat és biztonságérzést teremt a felhasználó és a cég között, ezzel azt eredményezve, hogy többen is kipróbálják a szolgáltatásokat. (Balázs, 2023)

A Revolut napjainkban egyre nagyobb népszerűségnek örvend Magyarországon is. Digitális alternatívát nyújt a banki szolgáltatásoknak, egy olyan online platformon, amely számos devizát támogat. Működési elve eltér a Wise-tól, a Revolut e-pénztárcaként használható, de már plastik kártya is igényelhető hozzá. A fő platformja applikáció, melyen keresztül középárfolyamon végezhetünk utalásokat, online vásárlásokat hazai és külföldi partnerek között is. Emellett pedig lehetőség van kriptovaluta vásárlására is. Leginkább a fiatal korosztály körében terjed, valamint célzott reklámokból érzékelhetjük a Revolut köztudatba való beszivárgását. (Mightytips Media, 2023)

Elmondható mindkét opcióról, hogy azoknak érdemes ezen lehetőségeket igénybe venni, akik nem forintban szeretnék tartani az összes pénzüket, sokat járnak külföldön, vagy a fizetésüket egyéb devizán kapják meg. Így spórolni lehet az átváltáson, ami ha hazai bankokon keresztül menne végbe, jóval magasabb kezelési költségekkel járna. Azonban, ha az előbb felsoroltak nem érintik az embert, nem biztos, hogy szükséges a számlanyitás a Wise vagy Revolut cégeknél, de feltörekvő népszerűségük miatt érdemes rajtuk tartani a figyelmet, merre fejlődhetnek még.

5. PÉNZÜGYI KULTÚRA FEJLESZTÉSE MAGYARORSZÁGON

Az eddigi fejezetek konklúziójaként a pénzügyi kultúra fejlesztése jött ki, mint megoldás, hiszen mindent ebből eredeztetünk; a meglévő tudásunkból. A kutatás során végigvezettem az elméletét a tudás fejlesztésének, melyet igyekeznek a világban minél több helyen megvalósítani. Magyarországon a kormány és egyéb intézmények is azon dolgoznak, hogy egy olyan pénzügyi kultúrát terjesztő programot építsenek ki, mely a jövőben eredményeket szül.

Az Állami Számvevőszék a magyar lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztését társadalmi felelősségvállalásként tekinti. Az Országgyűlés is elismerte ezen tevékenységét társadalmi szerepvállalásnak. Célja az Állami Számvevőszéknek, hogy a magyar lakosság pénzügyi ismeretei bővüljön, pénzügyekhez való attitűdje és viselkedése fejlődjön. Eddigi tevékenységét alátámasztják az alábbi kezdeményezések: a pénzügyi kultúra kutatása 2013-ban és 2015-ben is, középiskolások és a felnőtt lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztése, e-learning oktatási anyagok biztosítása, ismeretterjesztő szakmai rendezvények és még sorolhatnánk.

Az EMMI, Emberi Erőforrások Minisztériuma a köznevelésben szorgalmazta a gazdasági és pénzügyi ismeretek tanításának bevezetését. Általában csak szakgimnáziumokban jelennek meg kifejezetten gazdasági tantárgyak, így fontos, hogy mind az általános, mind az egyéb középiskolákban ezen tudásra szert tegyenek a tanulók. Magyarország 2015-ben csatlakozott az Európai Pénzhét kezdeményezéshez, melynek célja a pénzügyi tudás megalapozása a tanulók körében. Az EMMI a 2016/2017-es tanévről szóló rendeletbe már beemelte a pénzügyi és gazdálkodási témahetet. (Magyarország Kormánya, 2017)

A Magyar Nemzeti Bank a fogyasztóvédelmi kommunikációra tett hangsúlyt, hogy a pénzügyi kérdésekkel kapcsolatban szakmailag hiteles módon tudja tájékoztatni a fogyasztókat. Az MNB Fogyasztóvédelmi Központja ebből a célból adódóan kialakította a Pénzügyi Navigátor eszköztárat, ami négy területen segít a tájékozódásban: fogyasztóvédelmi weboldal tartalmaival, ismeretterjesztő füzet sorozatokkal, társadalmi célú reklámokkal és oktatófilmekkel, valamint online termékösszehasonlító és kereső alkalmazásokkal. A civil szervezetekkel való együttműködés eredményeképpen pedig létrejött a Pénzügyi Tanácsadó Irodahálózat, mely ingyenes módon kívánja segíteni a

fogyasztói döntéseket, a pénzügyi ismeretek terjedését, és a tudatosságra való nevelést. Ez a hálózat valamennyi megyeszékhelyen elérhető.

A Magyar Államkincstár a pénzügyi tudatosság terjesztését kiemelt feladatának tekinti. Az általa kigondolt Modern Kincstár számos eszközt vezetett be céljának elérésére. Modern elektronikus pénzforgalmi csatornákat valósítottak meg, mint például a WebKincstár, amely csatornákon tájékoztatni tudják a fogyasztókat. Terjeszti az öngondoskodás és a megtakarítások fontosságát. Országos konferenciák és rendezvények révén nyújt további tanácsadást és tájékoztatást az elektronikus befektetésekről és azok hasznosságáról, továbbá kreatív alkotópályázatokat ír ki, melyek jó alapjai lehetnek a pénzügyi tudatosság megismeréséhez a fiatal korosztály számára is. (Magyarország Kormánya, 2017)

6. HIPOTÉZISEK

A szakirodalom feldolgozása alapján az alábbi hipotéziseket fogalmazom meg.

H1: A magyar lakosság pénzügyi tudatossága befolyásolja a kockázatvállalási hajlandóságot befektetések terén.

H2: A lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztése korszerű, fiatal kortól megkezdett edukációval érhető el.

H3: A magyar lakosság bankszektorba vetett bizalma közepes mértékű.

H4: A pénzügyi digitalizáció nyújtotta lehetőségeket nem ismerik és nem használják eléggé a magyar lakosok.

7. MÓDSZERTAN

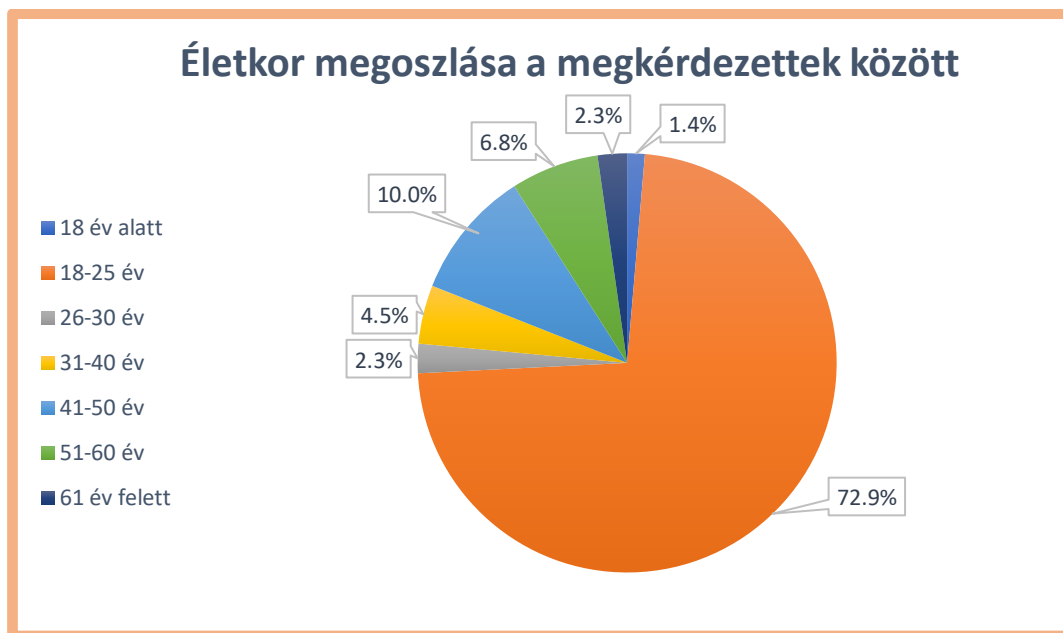
A megfogalmazott hipotéziseket kívánom megcáfolni vagy alátámasztani a kérdőívemmel, melyben 221 főt kérdeztem meg pénzügyi, befektetési szokásaikról, pénzügyi tudatosságukról. A kutatás célcsoportja a magyarországi lakosság volt, annak érdekében, hogy minél átfogóbb képet kapjunk a megkérdezettek ismereteiről. A kérdőív kitöltése anonim módon történt és ösztönző módszer nem volt alkalmazva. 20 kérdés volt feltéve, melyekre válaszolni lehetett, ezekből 3 kérdés demográfiai adatok gyűjtésére szolgált. A többi 17 kérdés 3 blokkban mérte fel a kitöltők pénzügyi ismereteit. Az első részben az egyén pénzügyi tudatosságának megítélésére kérdeztem rá, pénzügyi és gazdasági informálódási szokásaira, illetve a bankszektorban használt digitalizációra. A második részben a befektetési szokások kerültek megkérdezésre. A harmadik blokk a pénzügyi tudatosságot fejlesztő események ismeretéről kérdezett. A kérdőívet bárki kitölthette az online link meglétével 2022.03.29. és 2022.04.18. között.

A kérdőív felhasznált feleletválasztós, jelölőnégyzetes, nyílt és Likert-skálás kérdéseket is. A jelölőnégyzetes kérdéseknél több opciót is kiválaszthattak a megkérdezettek, de egyet minimum kötelező volt kitölteniük a kérdés megválaszolásának érdekében. A nyílt kérdés esetében a nem érvényes, azaz a nem kérdésre adott válaszokat nem számoltam bele az elemzésbe. Ezeket a szöveges válaszokat át kellett kódolni annak érdekében, hogy az eredménye kimutatható legyen.

Emellett mélyinterjút is készítettem 2023. szeptember 21-én Juhász Miklós befektetési szakértővel mely beszélgetés bemutatását követően összefoglalót írtam és következtetéseket vontam le belőle.

8. A KUTATÁS ELEMZÉSE

A magyar lakosság pénzügyi tudatosságának hatását felmérő kérdőív adatbázisában 221 rekord található meg, az összes kitöltés értékelhető volt. A minta összetételét vizsgálva a kutatásban résztvevők arányának megoszlása azt mutatja, hogy több mint kétharmada nő (155 fő 70,1%-kal) és kevesebb mint egyharmada férfi (66 fő 29,9%-kal) volt. Az életkor felmérésére megadott értéksávokból választhattak a kitöltők. A felmérés célja a befektetések vizsgálata volt, így a 18 év feletti kitöltők válaszára volt nagyobb igény. Az értéksávok alakulása a következő volt: a 18 év alattiak 1,3%-át (3 fő) tették ki a megkérdezésnek, a 18-25 éves kategóriában 72,9%, vagyis 161 fő adott választ, a 26-30 éves kategóriában 2,3%, vagyis 5 fő válaszolt, mely adatok meghatározóak a kutatás szempontjából, hiszen a fiatalok válasza lesz a leggyakoribb. Továbbá a 31-40 éves kategória a 4,5%-át (10 fő), a 41-50 éves kategória pedig a 10%-át (22 fő) tette ki a megkérdezetteknek. Az idősebb korosztálytól is érkeztek válaszok, méghozzá 6,8%, 15 fő az 51-60 évesek közül, illetve 2,3%, 5 fő a 61 és felette kategóriából. Elmondható, hogy a kimutatás nem reprezentatív, legnagyobb százalékban a fiatal korosztály töltötte ki a kérdőívet, azonban azáltal, hogy az idősebb korosztály is részt vett a kutatásban, összehasonlítható a korosztályok befektetési szokásai.

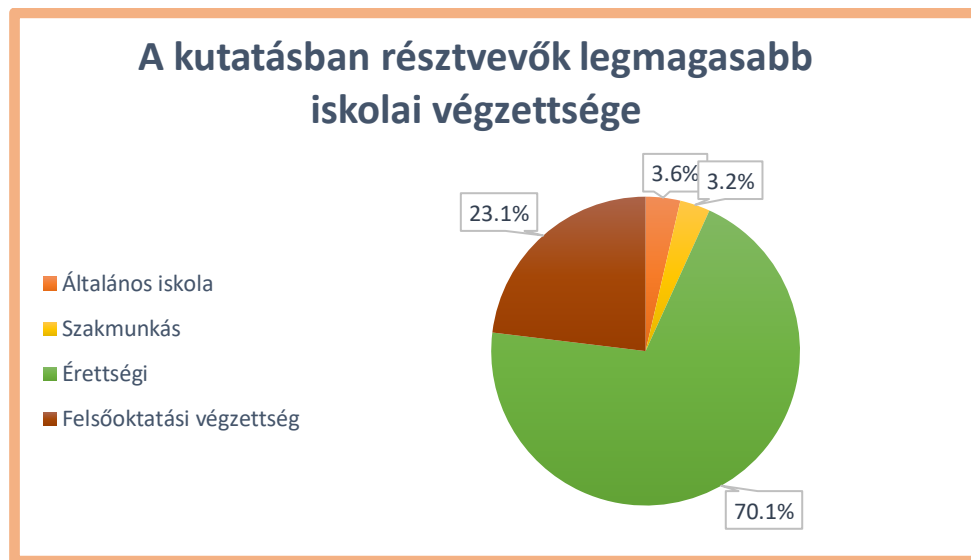

1.ábra: Életkor megoszlása a megkérdezettek között

Forrás: saját szerkesztés

Az utolsó demográfiai adatokkal foglalkozó kérdés az iskolai végzettségről gyűjtött adatokat. A válaszadók közül 8 fő (3,6%) rendelkezett csak általános iskolai végzettséggel,

7 fő (3,2%) szakmunkásnak mondta magát, 155 (70,1%) főnek érettségi bizonyítványa van, és 51 fő (23,1%) szerzett felsőoktatási bizonyítványt. Ezen adatok azt mutatják meg, hogy a megkérdezettek magas iskolai végzettséggel rendelkeznek, mely a későbbiekben kihatással van pénzügyi szokásaikra.

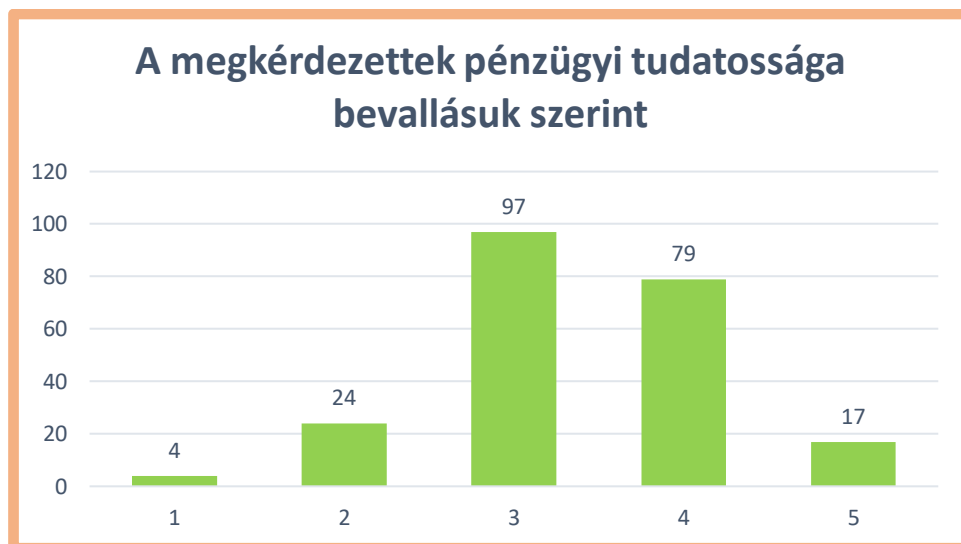

2.ábra: A kutatásban résztvevők legmagasabb iskolai végzettsége

Forrás: saját szerkesztés

8.1. Az első blokk kérdései és eredményei

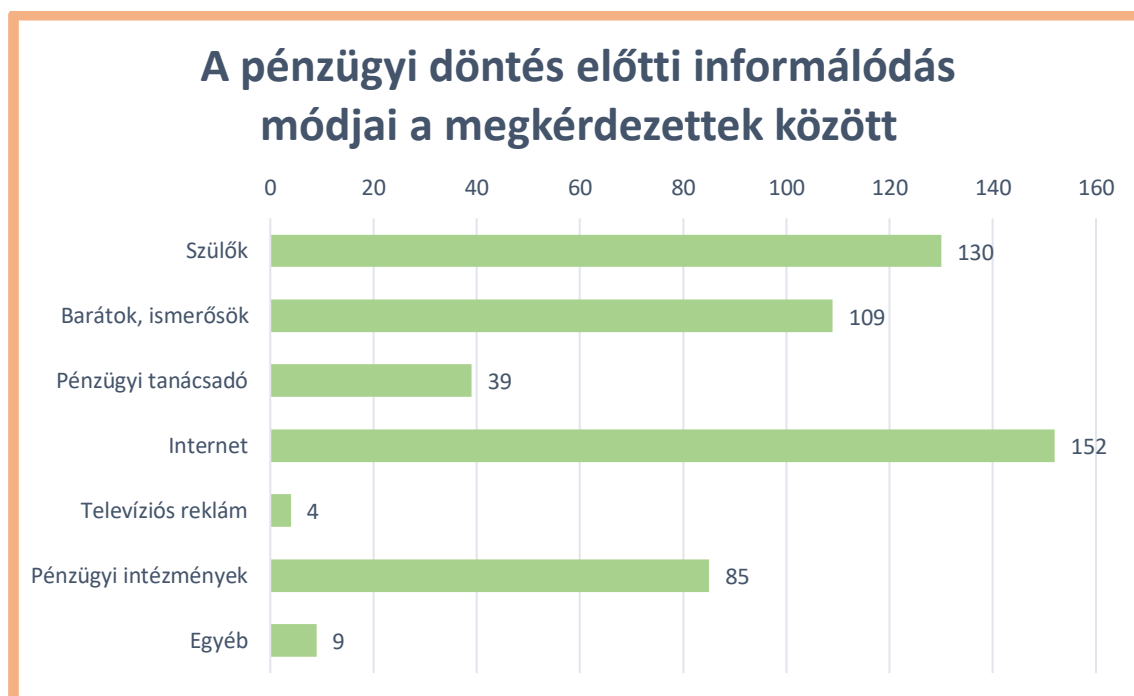
A demográfiai kérdéseket követően, a már említett három blokk kérdéseit elemzem ki kérdésenként. Likert-skálával a pénzügyi tudás szintjére kérdeztem rá, hogy az egyén bevallása szerint mennyire értékeli tudását alacsony és magas szintek között. A válaszadók több mint 43%-a a 4-es és 5-ös magasságú csoportba sorolta magát, 97 fő (szintén 43%) pedig közepes szinten érzi pénzügyi tudását önbevallás szerint. Érezhető, hogy a megkérdezettek nagy része nem érzi még magabiztosnak magát pénzügyi ismereteiben, de ez azt is megmutatja, hogy van lehetőségük fejlesztéssel ezt a szintet növelni, a fejlődésnek helye van életükben.

3. ábra: A megkérdezettek pénzügyi tudatossága bevallásuk szerint

Forrás: saját szerkesztés

Továbbá a pénzügyi döntés meghozatala előtti informálódásról kérdeztem. A válaszadók 68,8%-a legalább az internetről tájékozódik, 58,8%-a szülőktől, 38,5% pénzügyi intézménytől tájékozódik, és 17,6% a televízióból. Jellemző a válaszokra, hogy az egyének több, mint egy válaszlehetőséget jelöltek, tehát legtöbbször több helyről informálódnak és csekély azoknak száma, akik csak egy helyről.

4. ábra: A pénzügyi döntés előtti informálódás módjai a megkérdezettek között

Forrás: saját szerkesztés

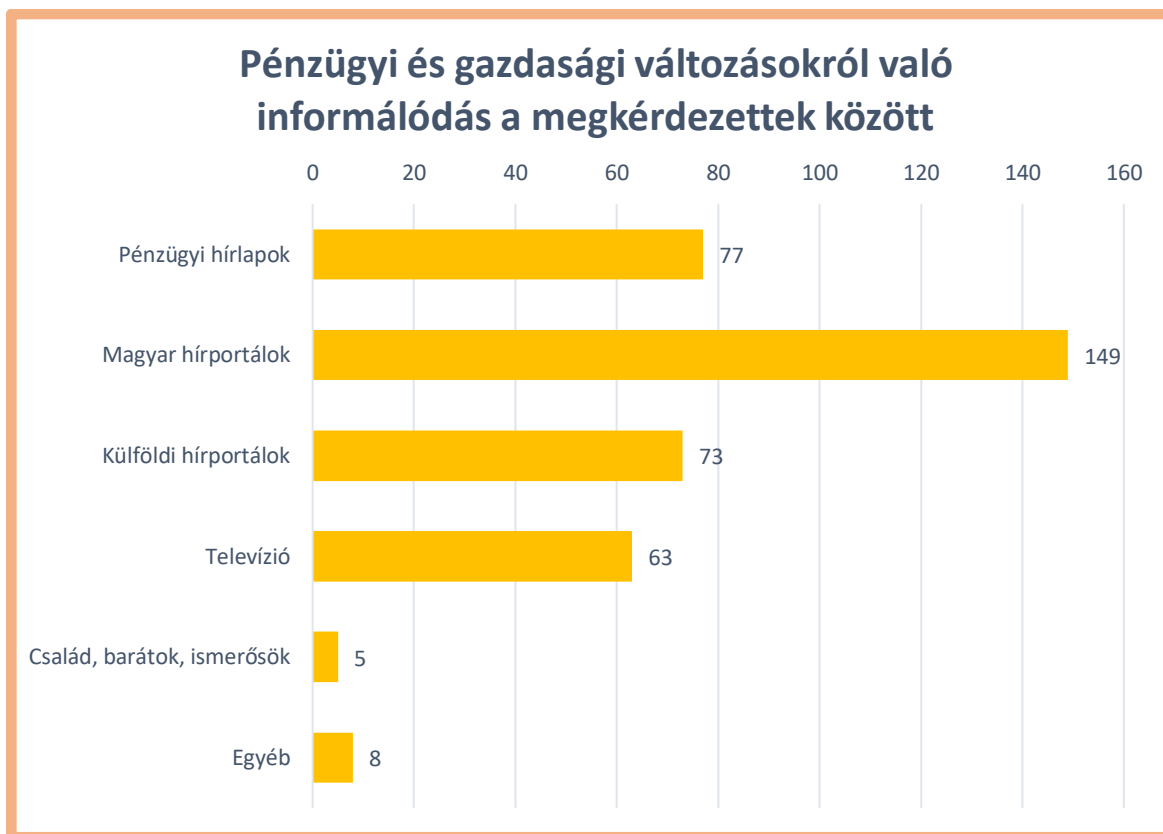
A kérdések között szerepelt, hogy milyen gyakran tájékozódnak a pénzügyi és gazdasági változásokról. A megkérdezettek 34,8%-a vallotta, hogy gyakran, tehát a Likert-skálán a 4-es vagy az 5-ös megjelölésével válaszolt. E között a 77 fő között vegyesen megtalálható a fiatalabb és az idősebb korosztály is, ami arra utal, hogy az utóbbi kategória is foglalkozik pénzügyi tudatosságával a gazdasági helyzet gyakori vizsgálatával. A középmezőny számított a legnépesebb válasznak, így azt a következtetést is levonhatjuk, hogy csak közepes szinten foglalkoznak a megkérdezettek a gazdasági változásokról.

5. ábra: A pénzügyi és gazdasági változásokról való informálódásnak gyakorisága a megkérdezettek között

Forrás: saját szerkesztés

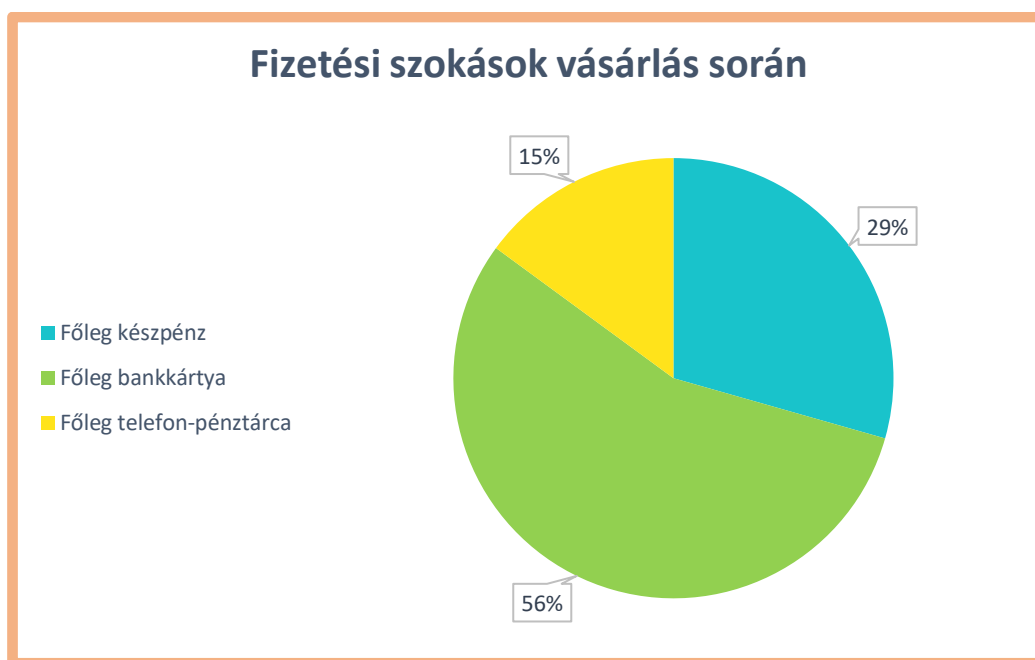
A következő feltett kérdés a pénzügyi és gazdasági változásokról való tájékozódásról szólt, ugyanis a tudatosságot meghatározza, hogy honnan, milyen portálokról informálódunk. A legtöbben, 149 fő magyar hírportálokról informálódik a jelen pénzügyi és gazdasági helyzetről, és azt követi a pénzügyi hírlapok, külföldi hírportálok, a televízió és a családi és baráti körök. Ebből következtethető, hogy nagy szereppel és befolyásoltsággal bírnak a magyar hírlapok, hiszen legtöbb esetben az információt tőlük szerzik a megkérdezettek. Ezáltal fontos, hogy az általuk látogatott hírportálok megfelelő pénzügyi információkat szolgáltatassanak, mert ha nem így történik, sokan nem helyesen lesznek tájékoztatva, ami számukra kedvezőtlen befektetéseket eredményezhet.

6.ábra: Pénzügyi és gazdasági változásokról való informálódás a megkérdezettek között

Forrás: saját szerkesztés

Az első blokkban két kérdés foglalkozott a digitalizációval, még hozzá a vásárlási szokások digitális lehetőségeivel. A pénzügyi lehetőségek digitális térben való terjeszkedése nagy könnyebbséget jelent a fogyasztónak, és a megkérdezettek is hasonlóan gondolják. A kitöltők 29,4%-a (65 fő) használ vásárlásai során főleg készpénzt, 55,7%-a (123 fő) bankkártyát alkalmaz, és 14,9% (33 fő) azt válaszolta, hogy inkább a telefon-pénztárca szolgáltatását használja. Ez azt jelenti, hogy a megkérdezettek több mint kétharmada valamilyen digitális módszerrel végzi tranzakcióit. A kétharmadban vegyesen megtalálhatók fiatalabbak és idősebbek is. Az eloszlás a 7.ábrán látható. Emellett fontosnak tartottam vizsgálni, hogy mennyien használják bankjuknak mobil applikációját, ugyanis ez is a digitalizációval való haladást mutatja. A válaszadók 76%-a igennel nyilatkozott, és csupán 24% nem rendelkezik bankjának applikációjával. Ez a funkció nagyban megkönnyíti a banki tranzakciókat időben és energiában is, mely a fogyasztók kényelmét kívánja növelni. Költségeik, utalásaik nyomon követhetősége amiatt fontos, hogy a későbbiekben, tehát következő tranzakciójuknál pénzügyileg tudatosabb döntést hozzanak, például kiadásaik csökkentésével.

7.ábra: Fizetési szokások vásárlás során

Forrás: saját szerkesztés

Továbbá megkérdezésre került a bizalom kérdése is, hogy a magyar lakosság mennyire bízik meg a bankrendszerben, hogy pénzét befektesse. A válaszokat Likert-skálával mérve az az eredmény jött ki, hogy 91 fő egyértelműen inkább megbízik a bankrendszerben annyira, hogy jövedelmét, megtakarításait elhelyezze benne. 90 fő közepesen bízik meg, ami szintúgy jó eredménynek számít azok alapján, hogy a magyar válságkezelés története erősen befolyásolja a fogyasztók befektetési szokásait. Az is elmondható, hogy a megkérdezettek 41%-a (91 fő) közepes szinten bízik csak, viszont az ábra is jól mutatja, a kitöltők több mint 80%-a 3-as vagy a feletti értékelést adott a bizalmi szintnek, így a mérleg az inkább megbízik kategória felé billen.

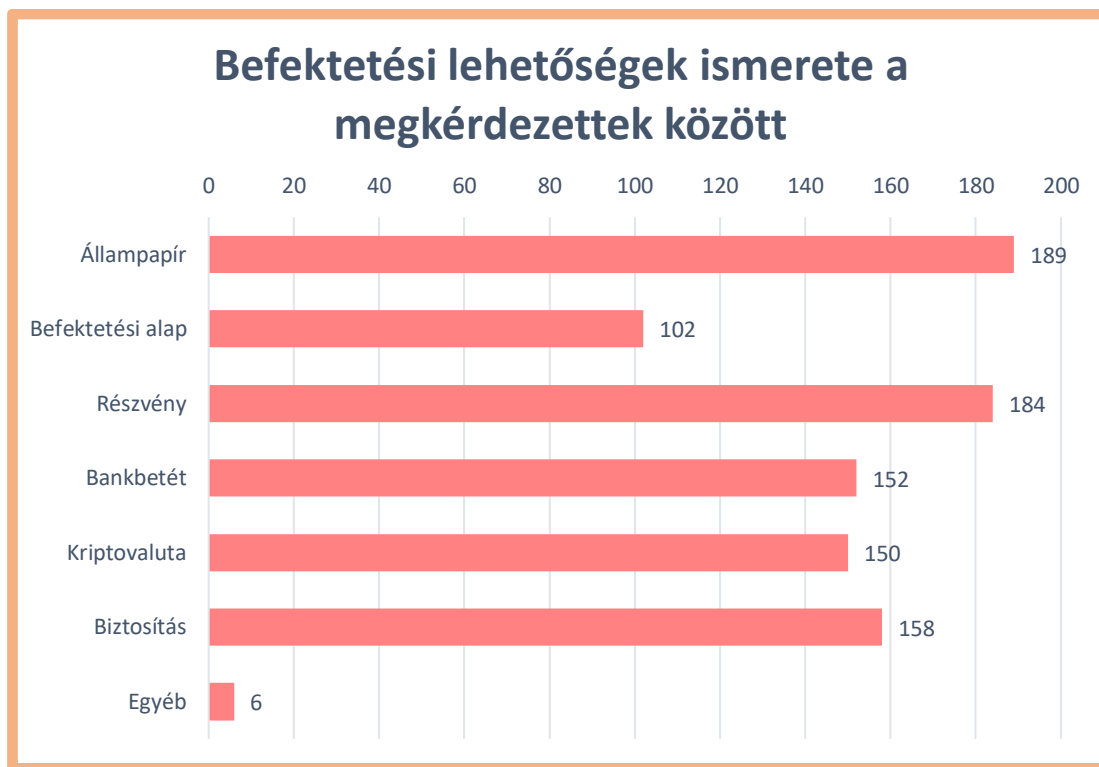

8.ábra: A megkérdezettek bizalmi szintje a bankszektor felé befektetések kapcsán

Forrás: saját szerkesztés

8.2. A második blokk kérdései és eredményei

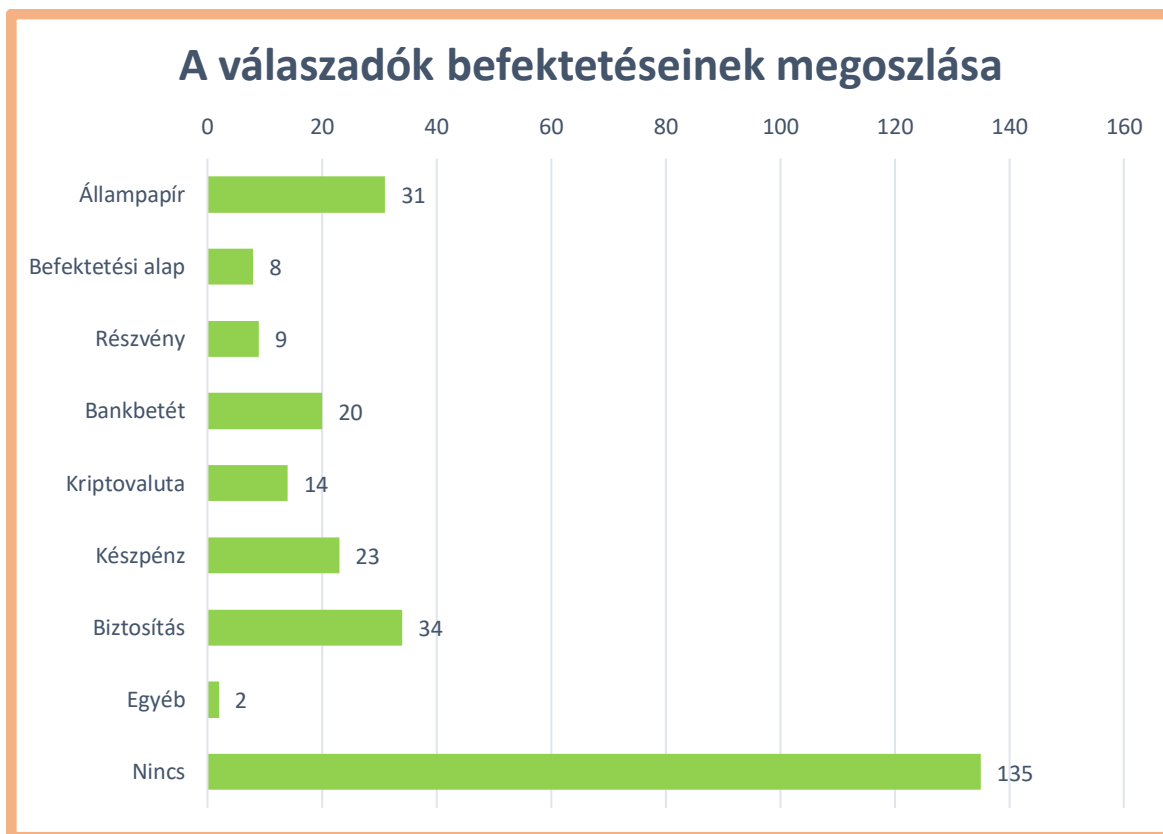
A kérdőív középső része a befektetési szokásokról, ismeretekről kíván képet alkotni a kitöltők válaszainak segítségével. Ezen rész első kérdése arra irányul, hogy az egyed rendelkezik befektetéssel, vagy sem. A válaszadók 69,2%-a (153 fő) nemmel válaszolt és csak 30,8%-a (68 fő) igennel. Ez azzal magyarázható, hogy sok fiatal nem rendelkezik befektetéssel, de az idősebb kategóriákban is fellelhető volt egy-egy nem válasz. Sajnos a nem szavazatok aránya jóval magasabb, mint a már korábban végzett OECD kutatásokban, de ez a minta nem reprezentatív jellege miatt van. Ezt követően arra kérdeztem rá, milyen befektetési lehetőségeket ismernek a megkérdezettek. A válaszadók több mint 83%-a ismeri mind az állampapírt, mind a részvényt, illetve több mint 67% a bankbetét, a biztosítás és a kriptovaluta lehetőségeiről is hallott. A kitöltők 46,2%-a a befektetési alappal is tisztában van. Egyéb kategóriában 3% említett befektetést műkincsekbe, aranyba és hasonló értéktárgyakba, viszont az elemzés során csak a pénzügyi instrumentumokat vizsgáltam. Következtethető, hogy nem minden válaszadó esetében történt pontos válaszadás, ugyanis meglehet, hogy egyes személyek csak hallottak az adott befektetési típusról, de nincsenek tisztában azok pontos működésével. Ennek ellenére is pozitív, hogy ilyen nagy százalékban ismerik/hallottak a befektetési lehetőségekről.

9.ábra: Befektetési lehetőségek ismerete a megkérdezettek között

Forrás: saját szerkesztés

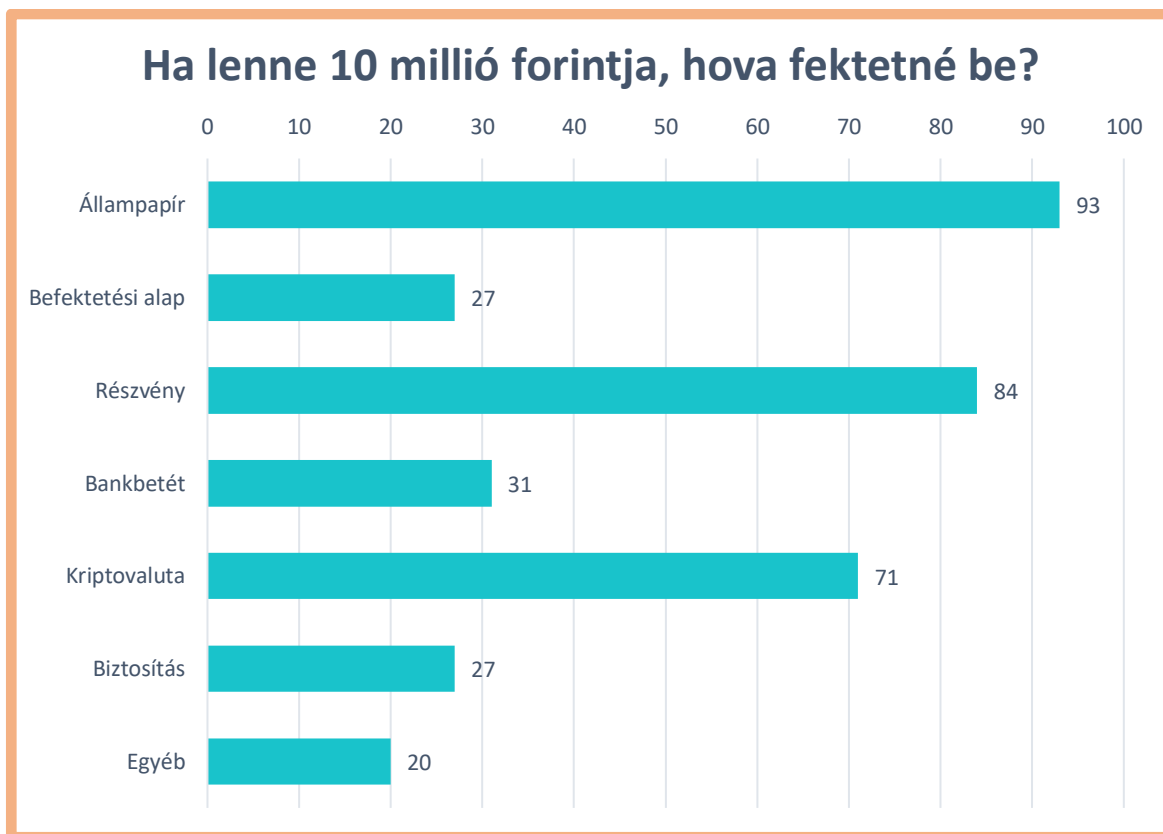
Ebből következően a kutatás legfontosabb kérdése következett, hogy kiknek van befektetése, milyen típusú az. Annak érdekében, hogy a kérdésre minden kitöltőtől válasz érkezzen, kötelezővé tettem a megválaszolást, így hiába 68 ember rendelkezik a megkérdezettek közül befektetéssel, mind a 221 fő válaszolt. Ezáltal magas a kiugrási érték a befektetéssel nem rendelkezők miatt, de így is átfogó képet kapunk, hogy a válaszadók befektetési típusai milyen arányban oszlanak meg. Állampapírban tartja a válaszadók 14%-a (31 fő) megtakarítását, 3,6% (8 fő) befektetési alapon, 4,1%-a (9 fő) részvényben, 9%-a (20 fő) bankbetétben, 6,3%-a (14 fő) kriptoalutában, 10,4%-a (23 fő) készpénzben, 15,4%-a (34 fő) biztosításban, 62,1%-a nem rendelkezik befektetéssel, és 1% egyéb formában tartja azt. A legnépszerűbb befektetési formának az állampapír, a biztosítás és a bankbetét bizonyult, melyek kevésbé kockázatos befektetések. Ez pénzügyi tudatosságra enged következtetni, mindamelllett, hogy főként azok rendelkeznek befektetésekkel a kitöltők közül, akik magas pénzügyi kultúráról vallottak. 14 fő kriptoalutában is tart megtakarítást, akik közül 12 fő 18-25 év között van, 1 fő 26-30 év között és 1 fő 51-60 év között. Ebből elmondható, hogy inkább a fiatalabb korosztály az, aki fektet kriptoalutába és az idősebb korosztály még tartózkodik ettől a befektetési formától.

10.ábra: A válaszadók befektetéseinek megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

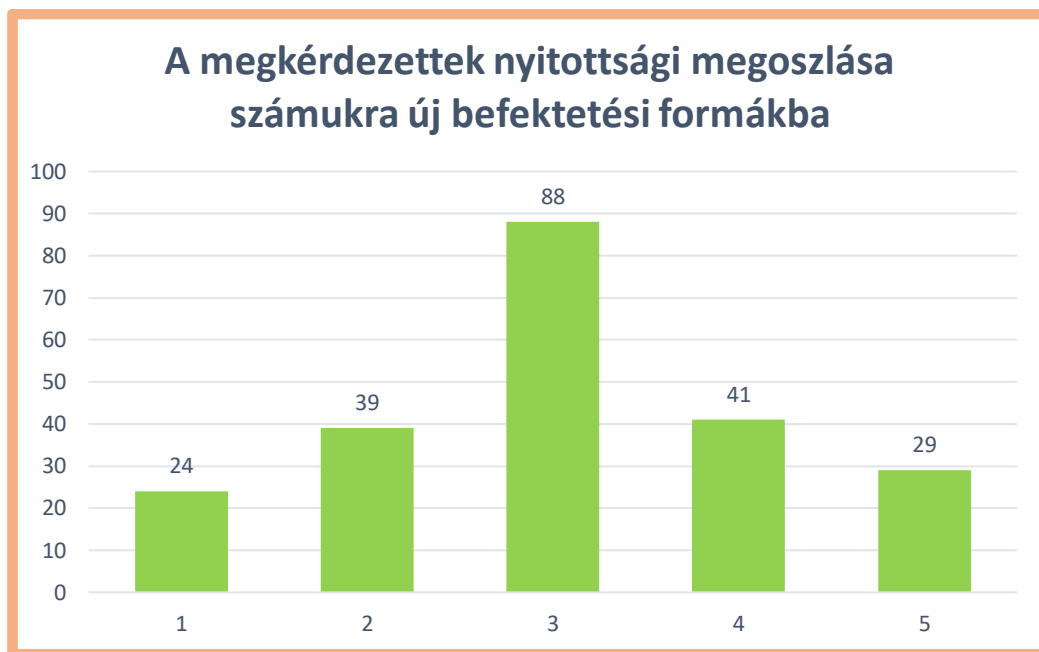
A következő kérdés szabadabb kezet nyújtott a válaszadóknak, és arról kellett nyilatkozniuk, hogy ha rendelkezésükre állna 10 millió forint, miképpen fektetnék be azt. Az állampapír ismét kedvező és megbízható opciónak bizonyosult, 42,1% (93 fő) ebbe a befektetési formába helyezné el a képletesen feltételezett összeget. Ezt követően 38% (84 fő) részvényben gondolkodik és 32,1% (72 fő) pedig a kriptoalutában. Bankbetétbe 14% (31 fő) fektetné a 10 millió forintot, a befektetési alap és biztosítás esetében pedig 12,2% fektetne be, illetve 30 fő egyéb formában. Az elemzés során látható, hogy ha rendelkezésre állna 10 millió forint a válaszadók számára, kockázatosabb befektetésekből kezdenek el gondolkodni, mint például a részvényben és a kriptoalutában. Azonban fontos, hogy a feltételes mód miatt gondolkodtak kockázatosabban a megkérdezettek, így ez nem tükrözi pontosan, hogy valóban a megjelölt helyre fektetnék minden esetben az adott pénzösszeget. Demográfiai jellemző, hogy a fiatal korosztály jelölte inkább a kriptoaluta és részvény opciókat, de több azt követő korosztály is számításba venné ezen befektetési lehetőségeket.

11.ábra: Ha lenne 10 millió forintja, hova fektetné be?

Forrás: saját szerkesztés

Visszakanyarodva a digitalizációhoz, a megkérdezettek fintech cégekkel kapcsolatos tudásáról annyit szerettem volna megtudni, hogy ismerik-e azokat. A kutatás során számítottam a nem válaszok túlnyomó többségére, ami be is igazolódott, 75,1% nem ismeri, míg 24,9% ismeri a fintech cégeket és tevékenységüket. Emellett kíváncsi voltam a válaszadók hozzáállására, hogy mennyire érzik magukat nyitottnak ahhoz, hogy olyan befektetési lehetőségeket próbáljanak ki, melyeket eddig még nem tettek meg. A kitöltők közül 88 fő a biztonságos 3-as, közepesen érzem magam nyitottnak lehetőséget választották és 70 ember érzi magát inkább nyitottnak rájuk.

12.ábra: A megkérdezettek nyitottsági megoszlása számukra új befektetési formákba

Forrás: saját szerkesztés

A második blokkban részletesebben is rákérdeztem a kriptovalutához való viszonyulásra nyílt kérdés formájában, annak érdekében, hogy a kitöltők oszthassák meg hozzáállásukat a kriptovalutába fektetésnek kérdéséről. A kérdés számukra az volt, hogy ha kriptovalutába fektethetnének, miért tennék vagy miért nem tennék meg? A válaszadók egy része nem tudott választ nyújtani, így az elemezhető válaszok száma adattisztítást követően 211 lett. Ezek közül 81 válasz arra adott következtetést, hogy befektetne kriptovalutába és 130 pedig arra, hogy nem. A 81 pozitív megítélésű válasz között több érv is felsorakozott és ismétlődött a válaszok áttekintése során.

A legfőbb motiváció, ami miatt fektetnének kriptovalutába, az az volt, hogy a jövő valutájának tartják, látják benne a lehetőséget, a nagy nyereséget (még a magas kockázat ellenére is). A kíváncsiság és a nyitottság is indokként szerepelt a válaszokban, ismerősöktől vagy az internetről tájékozódva úgy ítélik meg, hogy népszerűsége miatt is érdemes a technológiával haladni. Tisztában vannak vele, hogy milyen kockázati faktorokkal jár, azonban, ha csak egy kisebb összeget is, szívesen elhelyeznének különböző kriptovalutákban.

A nemleges válaszadók is különböző érvekkel támasztották alá válaszukat, miszerint nem fektetnének be. Az elsődleges érv az információhiány volt a témával kapcsolatban. Egyes válaszadók hozzátették, hogy amennyiben magasabb lenne a pénzügyi tudásuk ezen téren, lehet másképp vélekednének róla. A másodlagos indok a magas kockázati tényező

volt. A kitöltők úgy nyilatkoztak, túl instabil és nem elég biztonságos ahhoz, hogy kipróbálják, féltik a pénzüket, nem szeretnék azt elveszíteni. A kutatás alapján elmondható, hogy a pénzügyi tudatosság fejlesztése elengedhetetlen ahhoz, hogy megfelelően ítélkezzünk új pénzügyi döntések esetén.

8.3. A harmadik blokk kérdései és eredményei

A kérdőív harmadik blokkja három kérdésből állt, ami a pénzügyi kultúra fejlesztésével foglalkozott. Először a kitöltők arra adhattak választ, hogy vettek-e már részt pénzügyi tudatosságot fejlesztő eseményen. A válaszok 57%-a nemleges volt, ami 126 főt jelent, illetve 43%, vagyis 95 fő mondta azt, hogy vett részt ilyen eseményen. Az arány viszonylag közel van egymáshoz, azonban továbbra is fontos, hogy növeljük azok számát, akik igennel válaszolnak. Ebből következett a következő kérdés, hogy lenne-e igénye az egyénnek pénzügyi ismereteit továbbfejleszteni. Itt a válaszadók 72,8%-a igennel voksolt, 27,6%-a pedig nemmel. Az előbbi két kérdést összehasonlítva pozitív eredmény mutatkozik, hiszen annak ellenére, hogy még sokan nem vettek részt pénzügyi kultúrájukat bővítő eseményen, van rá igény.

A kérdőív utolsó kérdése arra kívánt választ találni, hogy milyen formában lenne kedvező az egyén pénzügyi tudatosságának fejlesztése. Többségében, a válaszadók 52%-a a pénzügyi szektorban dolgozó szakértők előadását választotta. 43,9% preferálná az oktatóvideókat, 42,5% pedig a pénzügyi szimulációs játékokat. 28,5% venne részt pénzügyi konferenciákon és 20,4% nem kívánna ilyen eseményen vagy rendezvényen részt venni. A kérdés eredménye képet mutat arról, hogy többféle módszert preferálnának a megkérdezettek, mely nyitottságra is ad következtetést.

13.ábra: Milyen pénzügyi tudatosságot fejlesztő programokon venne részt szívesen?

Forrás: saját szerkesztés

9. A KÉRDŐÍVES MEGKÉRDEZÉS EREDMÉNYE

A kutatás eredményeképpen elmondhatjuk, hogy a megkérdezettek befektetési szokásait befolyásolja pénzügyi tudatosságuk. Azon személyek, akik magasnak ítélték meg pénzügyi kultúrájukat, a kutatásban kiderült, hogy több pénzügyi instrumentumba is befektették pénzüket, megtakarításaikat. Szignifikáns különbség nem mondható el a nemek aránya között, így nem állítható, hogy a nők vagy a férfiak lennének tudatosabbak pénzügyileg.

Továbbá pozitív eredmény, hogy a digitalizáció egyes lehetőségeit, melyek könnyen elérhetőek a fogyasztók számára, mint a bankkártya, okostelefon használat vásárlás során, illetve a bankok mobilapplikációjának használata népszerű a megkérdezettek között.

A kérdőív megmutatta, hogy azon magyar lakosok, akiknek befektetése van, többségük óvatos, előnyben részesítik az állampapírt és biztosítási befektetéseket, melyek a jövőbe való tudatos felkészülést jelenti. Saját pénzüikkel olyan pénzügyi lehetőségekbe fektetnek, amit már ismernek és elég biztonságosnak tartják ahhoz, hogy vagyonuk egy részét elhelyezzék bennük. Ez a viselkedés azáltal is alátámasztható, hogy a kriptovaluta ismeretéről feltett kérdésnél a válaszadók több mint 58%-a vagy túl veszélyesnek tartotta azt, vagy nem volt meg a kellő háttértudása ahhoz, hogy eldöntse, befektetne-e. A kockázatvállalási hajlandóságot ezáltal befolyásolta azt, az egyén milyen szintű információval rendelkezik az adott befektetési formáról.

A pénzügyi tudatosságot érintő kérdésekben több mint 50% mondta, hogy még nem vett részt pénzügyi kultúrát fejlesztő eseményen, ami magas számnak számít, azt is tekintve, hogy a fiatalok többsége jelölte meg ezt a választ. Azonban határozottan előremutató, hogy a megkérdezettek háromnegyede viszont szeretne részt venni fejlesztésen, érdeküknek gondolják pénzügyi tudásuk bővítését, ami a tudatos attitűdre utal. A felsorolt pénzügyi programok, lehetőségek közül az egyének többet is megjelöltek egyszerre, amiből következtethető, hogy több forrásból, többféle módon kívánják pénzügyi tudásukat gyarapítani.

A kutatás nem reprezentatív jellege miatt nehéz megmondani, hogy a fiatal vagy az idősebb korosztály számít tudatosabbnak. A kérdőív arányaiban megmutatja, hogy mind a két kategóriából rendelkeznek befektetésekkel, több forrásból informálódnak pénzügyi döntések előtt és követik a gazdasági és pénzügyi változásokat.

10. MÉLYINTERJÚ

A kérdőíves kutatást követően mélyinterjú megkérdezést alkalmaztam Juhász Miklós befektetési szakértővel, mely beszélgetés 2023. szeptember 21-én történt meg. Az interjú során 17 kérdés került feltevésre, melyek a befektetések, a digitalizáció, a pénzügyi tudatosság magyar viszonyait boncolgatták. Ezen interjú indoka az, hogy egy külső szemlélő által, aki a témában szakértőnek számít megossza tapasztalatait a magyar lakosok befektetési, gazdasági szokásairól. Alábbiakban a mélyinterjú menetét kívánom bemutatni dolgozatomban ezen részében.

1. Kérem mutatkozzon be, és mondja el mivel foglalkozik!

Juhász Miklós vagyok, 1998 óta dolgozom a bankszektorban, illetve a vállalati szektorban. Folyamatosan képezem magam a pénzügyi szférában. A bankszektorban eleinte a befektetésekkel, majd lakáshitelezéssel foglalkoztam, valamint a vállalatok forrásszerzésével is. Jelenleg a vállalatokat képviselem a bankoknál, emellett különböző projekteken veszek részt a vállalati munkatársakkal együtt. Az Universitas Miskolcensis Alapítvány gazdasági felelőse vagyok.

2. Milyennek látja a magyar lakosság pénzügyi tudatosságát?

Véleményem szerint a lakosságot nem képzik megfelelő mértékben. Képzés tekintetében le vagyunk maradva a nyugati országoktól. Korábbiakban több mint 3000 banki tanácsadót, üzletkötőt képeztem, ugyanis szerződés megkötésére egy speciális végzettség kell a banki szektorban, amely a Nemzeti Bank előírása, és azt tapasztaltam, hogy még ők sem - velem egyetemben - nincsenek olyan képzettségi szinten, amely arra jogosítana fel, hogy megálljunk a tanulásban, önmagunk tudásának fejlesztésében. A valódi kérdés pedig itt az, hogy hogyan tudjuk rávenni az embereket, hogy folyamatosan fejlesszék a tudásukat. A magyar háztartásokban a szerepkör az alábbi: a feleség viszi a pénzügyeket, a férj dolgozik, a gyerekek pedig nem tudnak sok mindent a család pontos pénzügyi helyzetéről, amin változtatni szükséges.

3. A pénzügyi tudatosság miként növelhető a magyar lakosság körében?

Elsősorban úgy gondolom, hogy ez életciklusonként is eltérő. A gyerekek körében meg kell ismertetni a megtakarítás, spórolás fogalmát és egyéb pénzügyi tudatosságra ösztönző

tevékenységek, lehetőségek tanítását már fiatal korban el kell kezdeni. A diákok, fiatal felnőttek számára már a hitel kérdéskörével is foglalkozni szükséges, ugyanis a nyugati országokban is a 20-30 év közötti korosztály számít elsősorban hitelfelvevőnek. A 40-50 év közötti korosztály számára pedig a megtakarítások lehetősége kerül központi szerepbe, ahol már a nyugdíjas évekre is előkészülnek nyugdíjkiegészítés miatt. Emiatt úgy gondolom célzottan érdemes a korcsoportokat tudással felvértezni, korcsoportokra lebontva, az életszakasznak megfelelő információk átadásával.

4. Milyen típusú biztosításokat tart fontosnak? Érdemes azokat igénybe venni?

Fontos kiemelni a biztosításokat a befektetési lehetőségek közül. Az életbiztosítás, lakásbiztosítás olyan példák, melyeket mindenki akár csak névlegesen is, de ismerhet. Azonban más jellegű, tárgyi befektetéseknél is lényeges, hogy biztosítást kössön rá az ember (például napelem telepítése). Ebben a gyorsan változó világban úgy gondolom a pénzügyi tudatossághoz hozzá tartozik, hogy jó biztosításokkal rendelkezzen a lakosság. Sajnos nem egyedi eset, hogy családok mennek tönkre és hullanak szét nem megkötött biztosítások miatt, legyen szó halálesetről vagy a lakóhely megrongálódásáról. Nagymértékű pénz kerül elköltésre lakásépítés, felújítás miatt, így fontos azokat biztosítani katasztrófák ellen.

5. Hány percet foglalkoznak a magyarok a pénzügyeikkel 1 hónapban?

Magyarországon és a környező országokban is arra koncentrálnak az emberek, hogy dolgozzanak, és nem arra, hogy vagyont építsenek. Ehhez idő kell és szaktudás, amellyel állandóan szükséges foglalkozni. Ahhoz képest, hogy átlagosan 20-22 napot dolgoznak az emberek egy hónapban, a pénzügyeik rendezésére szánt idő mindössze fél óra havonta. Ebbe a fél órába beletartoznak a csekkbefizetések, számla kifizetések, egyéb utalások.

6. Milyen rálátása van a magyar lakosok befektetési szokásaira?

Magyarországon a befektetést sokak számára az ingatlan jelenti. Nagyrészt a lakás vagy ház jelenti az adott család vagyoni értékének a túlnyomó százalékát, a maradék pedig egyéb pénzügyi befektetés. Nyugat-Európában nem ez a szokványos, ott sokkal több a bankbetét, állampapír, mint nálunk. A szegénység, rossz életszínvonalon való élés egyik indoka az is, hogy nem keveset keres az ember, hanem hogy rossz befektetéseket köt meg. Az ingatlan körülbelül a 2012-2022 közötti időszakban jó befektetésnek számított, azonban a gazdasági helyzet változása miatt a pénzügyi eszközökbe való befektetés kamatozóbbnak bizonyul

jelenleg. Ezért is szükséges, hogy az emberek tájékozódjanak a gazdasági helyzet változásairól, hogy az alapján gazdálkodjanak pénzüikkel. Ha az elkövetkezendő 10 évet vesszük figyelembe, a különböző pénzügyi befektetési formák el fogják hagyni nagyságrendekkel az ingatlanbefektetéseknek a hozamát. Úgy gondolom, hogy nem feltétlenül azon kell törnie az embernek magát, hogy többet dolgozzon még több munkaórát vállalva, hanem a havi fél órás pénzügyekkel való foglalkozást lenne érdemes megemelni egy, akár másfél órára. Az embereknek meg kell szokniuk, hogy önálló döntéseket hozzanak a befektetéseikkel kapcsolatban, amihez megfelelő tudás és ráfordított idő kell, ehhez pedig megfelelő oktatás szükséges.

7. Miből tájékozódik a befektetésekkel kapcsolatosan? Látogat szakmai szervezeteket, konferenciákat?

A K&H Bank és Erste Bank hírleveleit kapom napi rendszerességgel, ahol röviden összefoglalják a piaci tendenciákat, az inflációval, kamatokkal kapcsolatos aktualitásokról kapok tájékoztatást. A Közgazdász Vándorgyűlésre járok évente, ha pedig nincs alkalmam megjelenni, akkor online hallgatom vissza a konferencián elhangzottakat, ahol aktuális közgazdasági témákról szól a beszélgetés. Ezeket a lehetőségeket mindenki számára ajánlani tudom, hiszen ingyenesen hozzáférhetnek különböző pénzügyi, gazdasági információkhoz. Egyéb külföldi forrásból, beszélgetésekből is tájékozodom, ezekből alkotok egy általános képet. Ez a „képalkotás” azért lényeges, mert hiányában tévesen túl magas szintre értékelhetjük tájékozottságunkat a témában, ami azt eredményezheti, hogy jelentős hibákat vétetünk a pénzügyeinkkel kapcsolatban. Így ezért is fontos meghallgatni azokat adott területen, akik több tudással rendelkeznek, mert ezáltal olyan információkhoz juthatunk, amivel gazdagodik a pénzügyi jártasságunk.

8. Az infláció milyen hatással van a befektetésekre? Hogyan változtatja ez a reálértékeket a befektetéseknél? Miért érdemes egyes eszközosztályokat használni vagy elkerülni?

Az inflációt mindennapi fogyasztóként így érzékelhetjük a legkönnyebben: ha 1500 Ft-ért jégkrémet vásárolunk, majd egy év múlva visszamegyünk, ugyanazért a fagyieért már 2200 Ft-ot fogunk fizetni. Tehát ami pénzünk van, azt ha most költenénk el ugyanarra mint egy évvel ezelőtt, az valószínűleg sokkal kevesebbet érne, így kevesebb dolgot vásárolhatnánk belőle, fogyasztásunkat emiatt csökkentjük. Valójában nem a pénz számszerű értéke kell koncentrálnunk, hanem arra a mögöttes tartalmára, amit képesek vagyunk érte

megvásárolni. Ezt nevezem én reálértéknek. Az elmúlt 10 év trendje azt mutatja meg, hogy a kamatok alacsony százalékon voltak, mivel alacsony volt az infláció is. Azonban most olyan időszakban vagyunk, ahol magasak a kamatok és az inflációs ráták hosszútávon is, valamint az ingatlanok is megfizethetetlen áron vannak. A lakásárak tovább emelkednek és a piacon nem tudják olyan ütemben eladni az ingatlanjukat az emberek, hogy az nyereséggel is szolgáljon, mert a vevők nem fizetnek értük annyit. Viszont engedni sem szeretnének az árakból az eladók, így a pénzük értéke csak „áll”. A pénzügyi eszközosztályok - mint az állampapír, kötvények, részvények – ettől eltérő mintázatot mutatnak: a magas kamatok miatt jövedelmezőbb őket választani pénzbefektetés szempontjából, ugyanis az elkövetkezendő 6-8 évben az infláció fölött fognak teljesíteni ezen pénzügyi befektetési lehetőségek kamatai. Így a pénz reálértéke inflációkövetővé válik, míg az ingatlanban veszít értékéből.

9. A digitalizáció milyen hatással bírt a banki ügyintézésre és befektetésekre?

Kényelmesebbnek és gyorsabbnak gondolom az elektronikus úton való ügyintézés, mint a bankba járást, tapasztalatom szerint az ügyfelek is egyre többet használják az online bankolás adta funkciókat. Egy egyszerű utalás vagy egyenleg lekérdezés az átlag felhasználónak is könnyedén megy, azonban ha befektetésekről van szó, az már sokkal információigényesebb, így azokról tájékozódni érdemes, bankunkat elsőként személyesen is megkérdezve. Elhamarkodottan dönteni viszont nem szabad, hanem a nyert tudás birtokában szükséges végiggondolni, mely befektetés is szolgálja ki leginkább pénzügyi igényeinket.

10. Mit gondol a jelenlegi gazdasági helyzetről? Melyik befektetési instrumentumba éri meg a jelenlegi válsághelyzetben befektetni? Érdemes befektetni vagy inkább tartsák likviden az emberek a pénzüket és nem befektetve?

Válság helyzetet élünk meg, de nem csak Magyarországon, hanem az egész világban. Nagyon sok hitelt helyeztek ki, az eladósodás mértéke pedig majdnem 300% az USA-ban, ha összeadjuk a lakossági, vállalati és állami hiteleket, ami brutális mennyiség. Az infláció magas, így nagy a kamatelvárás, ami hosszútávon problémát jelent a gazdasági növekedés számára. Mivel hosszú távú válságról beszélhetünk, ami 5 éven túlnyúló a papírforma szerint, így mérlegelni kell, folyamatosan figyelni szükséges a piacot, ilyenkor lehetséges jó befektetési vételek megszerzése is. Ha viszont az emberek úgy határoznak, hogy likviden, tehát vagy készpénzben, vagy folyószámlájukon tartják pénzüket, akkor elszenvedik az

inflációs veszteséget. Így megoldás lehet rövid lejáratú befektetéseket alkalmazniuk, például diszkont kincstárjegyek vételével. Mivel turbulens a piac, így hosszútávra, több évre előre jelenleg nem éri meg befektetni, rövidtávra viszont igen. 2023 decemberében ki fog derülni, hogy 2024-re a forint jobban gyengülni fog-e, ami nagyban hozzájárul majd az államadósság növekedéséhez, ami pedig a hitelkamatok emelkedéséhez és még magasabb inflációhoz fog vezetni.

11. Hogyan nézi a rövid és hosszútávú gazdasági folyamatokat? Mit tart fontosnak megnézni a befektetésekhez kapcsolódóan?

A piac mozgásától és tendenciáitól függ leginkább hogyan is érdemes mérlegelni a befektetésekkel kapcsolatban. Jelenleg decemberben fog kiderülni a következő évi trend, hogy pontosan mely befektetési formák lesznek a legkifizetődőbbek. Amit fontos még figyelemmel tartani, az egyértelműen a futamidő, és a kamatkifizetések elszámolása, ugyanis annak meghatározása is eltérő más-más pénzügyi befektetéseknél.

12. Mit ajánl befektetésnek?

Ajánlásnak mindenképp azt mondanám, hogy legyen az embernek pénzügyi befektetése, de szívesen megosztom saját példán keresztül, én miket vettem igénybe. A hosszútávú megtakarításomat egy nyugdíj értékpapír számlán tartom, mely azon összegyűlt pénzt a nyugdíjas éveimben tudok felvenni. Emellett önkéntes nyugdíjpénztáram is van, állampapírjaim, kötvényeim, részvényeim. Érdemes az adókedvezményeket is figyelembe venni, mely nagyobb összeg behelyezésekor kapható meg, de a folyamatos megtakarítás is előrehaladás a tudatosság útján. Rövidtávú befektetésnek pedig a jó árfolyamon lévő euró vételét alkalmazom Wise-on.

13. Mi a véleménye a Wise-ról és a Revolutról? Érdemes használni őket? És ha igen, mikor?

Wise-t használlok, kártyám is van hozzá. Ez annak éri meg, aki euróval foglalkozik, annak átváltását, vételét tudja sokkal gazdaságosabban megtenni, a többi itthoni bankokhoz viszonyítva. Aki gyakran jár külföldre, annak érdemes igénybe venni a Wise szolgáltatásait. A Wise és Revolut között leginkább az a különbség van számomra, hogy mikor dönteni kellett, melyik bank szolgáltatását vegyem igénybe, a Wise-nak már hamarabb volt magyarországi képviselője, míg a Revolut az elmúlt egy-két évben kezdett a magyar köztudatba belépni. Elmondható róluk, hogy nagy értékű részvénykibocsátások történtek

meg mindkét banknál, nagyobb vagyonnal is rendelkeznek, mint a magyar bankok. A Revolut fintech cégnek minősül, így szolgáltatásai is az e-pénztárcának megfelelőek. Mindkét bank már kártyát is bocsátott ki, mely az emberek kézzel foghatósági vágyát elégíti ki, amivel megkönnyítik az ügyfél kapcsolódását a bankhoz.

14. Mivel, illetve hogyan érhető el, hogy az emberek jobban megbízzanak a bankokban, befektessék a pénzüket?

Ehhez szükséges lenne, hogy az emberek megértsék a bank működését, amit igazán az ott dolgozó emberek látnak csak. Az ügyfél ugyan a pult előtti tevékenységeket megtapasztalja, a pult mögöttieket viszont nem. De a bizalom kialakulásához már az is elég, ha tudjuk, hogy a bank nyereséges, még hozzá több éven át. Jó híre van, nincsenek problémái az ügyfélkörnek a szolgáltatásokkal, és a bank stabil működést tud felmutatni több évre visszamenően.

15. A készpénz, a bankkártya, vagy a banki mobilapplikáció (telefon) használatát ajánlaná inkább? Melyik számít pénzügyileg tudatosabbnak?

A legmodernebb fizetési eszköznek a mobilapplikációs telefonos fizetés számít, amit be kell valljak, pár hónapnyi használat után le is töröltem. A legkényelmesebbnek bizonyult és a legköltségesebbnek is, mert többet költöttem miatta. A kezemben lévő telefonnal ugyanis azonnal tudtam fizetni, így akár olyan tételeket is megvásároltam, amire nem biztos, hogy szükségem volt. A bankkártyás fizetést preferálom leginkább, és itt visszatér a kényelmi funkció, hogy ha fizetéshez elő kell keresnem a bankkártyámat, kétszer meggondolom, hogy valóban szükségem van-e az adott dologra. Limit is beállítható rajta, így ezt a fizetési módot mondanám a legtudatosabb választásnak. Készpénzt nem tartok magamnál, csak minimális mennyiséget.

16. Milyen kapcsolt szolgáltatásokat vesz igénybe és mit ajánlana?

A bankkártyánkhoz is tartozik rengeteg olyan szolgáltatás, amiről lehet nem is tudtunk. Külföldi pénzfelvételi lehetőség, utasbiztosítások, banki applikáció. Utóbbi azért hasznos, mert kiadásainkat azonnal nyomon tudjuk követni. A felület csoportosítani képes pénzmozgásainkat, így a tételeket kategóriákba sorolva tekinthetjük meg, hogy mire mennyit költünk. Ez az ellenőrzés számunkról hozzájárulhat ahhoz, hogy a következő hónapban jobban odafigyeljünk például a bevásárlásra, és faragjunk költségünk nagyságából.

17. Milyen gyakran érdemes félretenni és mennyit, milyen formában?

Ez egy naptári éven belül is változó, érdemes a fizetésünkből először félretenni, utána foglalkozni a számláinkkal, mert a kifizetéseket követően az embernek elmehet a kedve a megtakarítás gondolatától. Amikor tehetjük, igyekezzünk mindig félretenni, hogy a nyaralási vagy karácsonyi időszakban a költekezés ellenére is szinten tudjuk tartani a megtakarításainkat. Ha valaki számára új a megtakarítás fogalma, kezdhet kicsiben, pár ezer forinttal is, és ezt növelve szépen belejön a pénzügyi tudatosság ezen területébe.

11. A MÉLYINTERJÚ ELEMZÉSE

Az interjúból a befektetési szakértő által külső szemlélő véleményét és rálátását tudhattuk meg a magyar lakosság pénzügyi kultúrájával kapcsolatban. Célja az interjúnak az volt, hogy mai szemléletet kapjunk a pénzügyi tudatosságról, a befektetések fontosságáról és kiválasztásukról, valamint a digitalizáció adta lehetőségekről.

Szakértő által alátámasztott, hogy a magyar lakosság nem egésze képzett pénzügyi tudásban, és nem foglalkoznak kellő mértékben pénzügyeikkel időráfordítás tekintetében, mindössze havi fél órát szánnak rá tapasztalatai alapján.

Az interjúban elhangzott, hogy a magyar lakosság nagy részének a befektetés az ingatlan jelenti, és pénzügyi instrumentumokba, biztosításokba kevésbé fektetnek. Azonban a befektetések attraktivitása időszakonként változik, és ezt nem veszik megfelelően figyelembe a lakosok, hogy ennek tudatában fektessék be pénzüket. Mindemelllett hajlamosak rossz, számukra nem jövedelmező befektetést választani, ami kiküszöbölésére a pénzügyi tudatosság fejlesztése szükséges. A tudás fejlesztését pedig korosztályok szerint, életciklusokra tagolva lenne érdemes végezni a legoptimálisabb fejlődés érdekében.

A jelenlegi gazdasági helyzet, a válság és az infláció hatása a lakosság körében úgy mutatkozik meg igazán, hogy pénzüik vásárlóereje csökken, így kevesebbet fogyasztanak, spórolnak. Emiatt pedig nem befektetésekben tartják pénzüket, hanem inkább a likviditásra törekedve készpénzben, folyószámlájukon, ami ahhoz vezet, hogy elszenvedik az inflációs veszteséget.

A digitalizáció tekintetében hasznosnak bizonyul a választott bank mobil applikációját, weboldalát gyakran ellenőrizni, ezáltal képet kap a felhasználó költségeiről, kiadásairól, és arról, mit lenne érdemes csökkentenie. A banki ügyletek, pénzügyi befektetések online térben való intézése is ajánlott. Egyszerűbb, gyorsabb, és valamennyi esetben átláthatóbb, jobban nyomon követhetőbb, mint a bank helyi intézményében eljárni. A lakosság egyre gyakrabban alkalmazza a digitalizáció adta lehetőségeket ezen indokok miatt is.

Pénzügyi befektetéseket nézve az állampapír, diszkont kincstárjegy, részvény vagy kötvény kockázatvállalásnak és gazdasági helyzetnek megfelelően választandó. Emellett a biztosítások témakörét sem szabad elhanyagolni. Erről tájékozódni, a tudást bővíteni érdemes különböző megbízható forrásokból, illetve a banktól. A bank megbízhatóságát leginkább az adja, hogy hírneve milyennek bizonyul több évre visszamenőleg is. Ha az

pozitív, a közvélemény elégedett és a bank nyereséges, nagyobb hajlandósággal fordulnak hozzá az ügyfelek.

A leginkább pénzügyileg tudatos fizetési módszernek a bankkártyás fizetés lett megnevezve. A Wise és Revolut témakörét tekintve pedig azon felhasználóknak érdemes foglalkoznia velük, akik gyakran váltanak át devizák között, illetve hasznos lehet azoknak is megismerkednie a cégekkel, akik külföldi utazásuk során bankkártyájukat kívánják használni.

Végezetül az ajánlott megtakarítási ráta mértéke az, hogy az ember mindenképp tegyen félre, pénzügyileg tudatos döntés meghozatalával. A pénzt nem gazdaságos folyószámlán vagy készpénzben tartani, hanem élethelyzetnek megfelelően ajánlott befektetni azt.

12. KÖVETKEZTETÉS

12.1. A hipotézisek bizonyítása

Az elemzést követően nézzük, hogy a hipotézisekre milyen választ, következtetéseket adhatunk.

A magyar lakosság pénzügyi tudatossága befolyásolja a kockázatvállalási hajlandóságot befektetések terén. (H1 hipotézis) Az állítás igazolható, ugyanis a megkérdezettek elmondása szerint pénzügyi tudásuk nem teljes, fejlesztésre szorul, azonban annak megfelelően igyekeznek befektetésüket megválasztani. Az interjúból kiderül, hogy nem foglalkoznak kellő mennyiségben pénzügyeikkel a lakosok, ami rossz befektetések választását eredményezheti. Továbbá a kutatás megmutatja, hogy a magas pénzügyi kultúrát valló kitöltők rendelkeznek inkább pénzügyi befektetésekkel, ami a kockázatvállalásra következtethető. Így összefüggés fedezhető fel a befektetési hajlandóság és a pénzügyi ismeretek között. Amennyiben a tudást növeljük, a befektetések száma is növekedni fog.

A lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztése korszerű, fiatal kortól megkezdett edukációval érhető el. (H2 hipotézis) Az állítás igaz, mivel a szekunder kutatás által is kiderült, hogy a pénzügyi tudatosság fejlesztése 2010-től 2017-ig vizsgálva bebizonyította, hogy a magyar emberek egyre jobb eredményeket értek el a kérdőíves megkérdezéseken. Továbbá, a pénzügyi kultúrát fejlesztő eseményeken való részvétel magas igénye a primer kutatásban arra enged következtetni, hogy a kitöltők szeretnék nemcsak prezentációk és előadások által, de oktatóvideók és szimulációs játékokon keresztül is fejlődni. Az interjúban elhangzottak alapján pedig fontos, hogy korosztályokra bontva, életciklusnak megfelelően történjen a tudás fejlesztése annak érdekében, hogy szignifikáns változást érhessünk el a tudás gyarapításában.

A magyar lakosság bankszektorba vetett bizalma közepes mértékű. (H3 hipotézis) Az állítás megcáfolásra került, ugyanis a primer kutatás eredménye azt a tendenciát mutatja, hogy a kitöltők inkább megbíznak a bankrendszerben, hogy pénzüket befektessék. A bankba fektetett bizalmat legnagyobb mértékben annak jó hírneve, a közvélemény megítélése, a bank stabilitása, nyereségessége befolyásolja és határozza meg.

A pénzügyi digitalizáció nyújtotta lehetőségeket nem ismerik és nem használják eléggé a magyar lakosok. (H4 hipotézis) Az állítás megcáfolásra került, a vásárlásnál történő fizetési szokásokból és banki mobilapplikációk használatából kiderül, hogy a megkérdezettek használják a technológia által nyújtotta lehetőségeket. Emellett igaz

alacsony százalékban, de aki ismerte a fintech cégeket és akár kriptovalutával is rendelkezett, azok még jobban kiaknázzák a digitalizációban rejlő lehetőségeket. Az online bankolás annak kényelmes kezelése miatt elterjedt a felhasználók körében, az utalások, költségek ellenőrzése gyakran használt funkció a lakosok körében.

12.2. További következtetések

A magyar lakosok pénzügyi tudatosságának fejlesztésével egyértelműen befolyásolhatóak a befektetési szokásaik. A fejlesztés elengedhetetlen része, hogy olyan eszközökkel és módon, korosztálynak és életciklusnak megfelelően tanítsuk az embereket tudatos viselkedésre a pénzügyek kezelésében, mely pozitív hatást vált ki szokásaikban. A technológia nyújtotta lehetőségek felgyorsítják a tudás terjesztését és növelését, emellett kreatívabb és élvezetesebb módon lehetséges a lakosokat tanítani. Egészen fiatal kortól el kell kezdeni a tudatos pénzügyi viselkedésre való nevelést, melyet mindig fejleszteni kell és nem szabad elhanyagolni. A lehetőségek bővülésével és változásával együtt kell a fogyasztókat tájékoztatni a megfelelő módon, hogy tudásuk valóban naprakész legyen, melyhez elengedhetetlen a bankok segítsége, megalapozva ezzel is a bizalmat az intézmény és az ember között. A fiatal korosztály tanításánál nem szabad megállni. Fontos feladat, hogy az idősebb korosztálynak is, legyen szó középkorúakról vagy nyugdíjasokról, meg kell teremteni a módját, hogy ők is hozzájuthassanak a pénzügyi kultúrát fejlesztő megannyi lehetőséghez.

A bizalom csak ezáltal növelhető a bankszektorok és a befektetések felé. Kellő tudással az egyén meghozza a megfelelő döntést pénzügyeit tekintve, mely a későbbiekben vagyongyarapodásban fog kamatozni.

A közvélemény továbbra is túl kockázatos befektetésnek ítéli meg a kriptovalutákat. A legtöbb válaszadó pénzügyi tudásának hiányosságára hivatkozva nem fektetne kriptovalutákba, és emiatt a hiány miatt nem tudták mérlegelni annak előnyeit és hátrányait. A kriptovaluta piacának gyors és sokszor kiszámíthatatlan változása miatt valóban magas kockázatú befektetésnek számít, így óvatosan kell ezt a befektetési lehetőséget alkalmazni.

Az egyre népszerűbb Wise és Revolut könnyű elérhetőségük, jobb átláthatóságuk miatt kedvezőbb módjai az online térben való pénzváltásnak devizák között. A Revolut, mely kriptovalutát is képes feldolgozni, jó lehetőséget biztosít annak, aki szeretné kipróbálni a blockchain által nyújtott digitális fizetőeszközt. Ezt annak köszönheti a cég, hogy a magyar köztudatban egyre terjed online jelenléte (reklámok).

Végezetül a pénzügyi tudatosság fejlesztésének gyakoriságát is növelni szükséges, illetve annak egész országra való kiterjesztését. Az eddigi magyarországi kezdeményezések jók és előre mutatóak, melynek folytatása elengedhetetlen ahhoz, hogy eredményként azt kaphassuk, hogy a magyar lakosság pénzügyi kultúrája fejlődik és egyre magasabb szintet ér el.

13. JAVASLATOK

A primer és szekunder kutatások elvégzését és elemzését követően elmondható, hogy a pénzügyi tudatosság jelentős mértékben kihat az egyén attitűdjére, kockázattállására, motivációira pénzügyi téren. Emiatt fontos a pénzügyi kultúra növelése, de elengedhetetlen arról beszélni, hogyan is valósulhatna meg ez. A szekunder kutatás során felsorolásra kerültek a pénzügyi tudatosság fejlesztéséért már megtett lépések, ami mellé további javaslatokat tennék a primer kérdőíves kutatást alapul véve. A pénzügyi kultúrát fejlesztő programokra nagy százalékban lenne igény, így a motiváció megteremtéséhez és fenntartásához megfelelő eszközök szükségesek.

Első sorban érdemes megemlíteni a kutatásban legnagyobb érdeklődést kiváltó programot, a pénzügyi szektorban dolgozó szakértők előadására való igényt. Fontos lépés, hogy ezen előadások érdekesek és a hallgatónaközönség számára dekódolt, könnyen értelmezhetőek legyenek. Nem újdonságok az ilyen előadások, azonban számukat érdemes növelni, és ingyenessé, sokak által elérhetővé tenni.

Igényesen szerkesztett, mai internetes trendek követésével olyan oktatóvideók készíthetők el, amelyek az internetfelhasználók körében rapid módon lenne képes terjedni. Emberközeli, rövidebb és hosszabb ismereteket bővítő tartalmak segítségével a pénzügyi tudatosság alapfogalmaitól kezdve a bonyolultabb, összetettebb gazdasági helyzetek elemzéséig rengeteg témakör fogyasztóbarát módon kerülhetne bemutatásra. Együttműködve népszerű tartalomgyártókkal, a felhívásuk a pénzügyi tudatosság fontosságára hatást gyakorolna a fogyasztókra.

A pénzügyi szimulációs játékok sokak számára vonzó kifejezés, hiszen játszva a legélvezetesebb tanulni. Ezen játékok kifejlesztése korcsoportokra bontva célozná meg a majdani felhasználókat. Gazdasági szakemberek és szoftverfejlesztők együtt dolgozva teremtenék meg az alkalmazásokat, programokat. Itt könnyen bevonhatóak az informatikáért rajongó, abban jártas diákok, hallgatók is a fejlesztésbe versenyek formájában, szakmai tapasztalatszerzés indokán. A végtermék egy társadalmat szolgáló, szórakoztató pénzügyi oktató játék lenne.

A pénzügyi konferenciák sokszor elérhetetlennek tűnnek az átlag ember számára, így azok köztudatba építése, az emberhez közelebb való hozása nagyban hozzájárulna ahhoz, hogy látogatottságuk száma nőjön. Beszélhetünk nyílt, online, országos konferenciákról,

fontos a célzott hirdetésük a lakosság felé. Optimális esetben későbbi online térben való megosztásuk is kedvezne a pénzügyi kultúra fejlesztés népszerűsítésének.

14. ÖSSZEFOGLALÁS

A pénzügyi tudatosság hatását vizsgáltam a magyar lakosság befektetéseire vonatkozóan a dolgozatomban, hogy kérdőív és szakmai mélyinterjú segítségével egy friss képet kapjak a pénzügyi tudatosság és a befektetések kapcsolatáról.

A kutatás célja volt, hogy a magyar lakosság körében vizsgáljam a befektetési szokásokat, pénzügyi tudatosságuk szintjét. A kockázatvállalási hajlandóságot elemezve a pénzügyi bizalom alapvető kérdéseire találtam válaszokat. A pénzügyi kultúra fejlesztésének jelen helyzetét és módszereit is elemeztem, illetve a magyar eredményeket pénzügyi ismeretek terén.

Választ kaptam azon kutatási problémára, hogy az emberek befektetési hajlandósága miért alacsony. Ezt a cselekvési attitűdöt a pénzügyi kultúra terjesztésével és fejlesztésével lehet megváltoztatni. Vizsgáltam a pénzügyi befektetési lehetőségeket, a digitalizáció hatását a pénzügyi szektorra és a pénzügyi kultúra fejlesztéséért már megtett lépéseket.

Kérdőíves megkérdezésem által elmondható, hogy a válaszadók pénzügyileg igyekeznek tudatosan viselkedni, a megfelelő helyekről, minél több forrásból informálódni pénzügyi döntések meghozatala előtt, akik rendelkeznek befektetéssel több pénzügyi instrumentumban tartják azt és nyitottak a pénzügyi tudásukat fejlesztő programokra.

Mélyinterjú elemzést követően kiderült, hogy a pénzügyi tudatosság fejlesztése valóban szükséges a lakosok körében, hogy anyagi helyzetüknek megfelelő, számukra kedvező befektetéseket válasszanak. Az infláció és a válsághelyzet nagyban befolyásolja a befektetések alakulását, így a gyakori, több forrásból való informálódás elengedhetetlen döntéshozatalkor. A digitalizáció adta lehetőségek megkönnyítették a bankolást, így érdemes azokat kihasználni.

Szekunder és primer online kérdőíves megkérdezéssel kutatást alkalmaztam, melyet leíró statisztika segítségével elemeztem, valamint mélyinterjút készítettem.

Javaslatokat tettem a pénzügyi kultúrát fejlesztő programokra és azok megvalósításának koncepciójára.

Eredményként elmondható, hogy az emberek befektetési hajlandósága növekedhet a pénzügyi kultúra fejlesztésével. Az egyes digitalizáció nyújtotta lehetőségeket a megkérdezett magyar emberek ismerik és használják, továbbá befektetéseiket tekintve a pénzintézetek felé nagyobb bizalommal fordulnak, mint azt gondoltuk volna.

Össességében kijelenthető, hogy minden pénzügyi döntés alapja az egyén háttértudása, melyet folyamatos fejlesztés által megfelelő és aktuális szinten kell tartania. Ez az egész országot és társadalmat érintő feladat, melyet szükséges a magyar fogyasztók és a magyar gazdaság érdekében is megvalósítani.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom

- BÁRCZI J.-ZÉMAN Z. (2015): A pénzügyi kultúra és annak anomáliái. Polgári szemle 11. évf. 1-3. sz. p. 103-105.
- BECSEI A. – BÓGYI A. – CSÁNYI P. – KOVÁCS L. (2019): A jövő bankja, a bankok jövője. A Magyar Bankszövetség digitalizációs javaslatai p. 299-301.
- BECSEI A. – CSÁNYI P. – BÓGYI A. – KAJTOR-WIELAND I. – KOVÁCS L (2021): A fenntartható bankolás 10 pontja. Gazdaság és Pénzügy 8. évf. 3. sz. p. 245-249.
- BÉRES D. (2020): A bankrendszer iránti bizalom és a betétbiztosítás intézménye, Pintér Éva, Tendenciák a pénzügyi tudatosságban, Miskolc-Pécs, p. 8-20.
- KATONA I. (2019): A fintech szektor növekedésének hatása a pénzügyi kultúrára és a pénzpiaci szereplőkre. Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2019/1 kötet, p. 78-86.
- KOVÁCS, L. (2016): A pénzügyi kultúra és a bizalom, Pénzügyi kultúra és pénzügyi tudatosság, Szeged, Pro Talenitis Universitatis Alapítvány, p. 7-18.
- KOVÁCS L. – NAGY E. (2022): A hazai pénzügyi kultúra fejlesztésének aktuális feladatai. Gazdaság és Pénzügy 9. évf. 1. sz. p. 3-10.
- KOVÁCS L.-TERTÁK E.-BALOGH L.-DUKA ZS.-HÁRSKUTI J.-KADA ZS.-MAYER GY.-NAGY E.-NÉMETH E.-SELMECZI-KOVÁCS ZS.-TEBELI I.-VÉGH R. (2018): Pénzügyi kultúra. Miskolci Egyetemi Kiadó. p 11-180.
- NARAYAN, R. K. (1999): The Financial Expert. University of Chicago Press.
- SUNDARARAJAN, A. (2016). The Sharing Economy - The End of Employment and the Rise of Crowd-Based Capitalism (Első. kiad.). London, Egyesült Királyság: The MIT Press
- SZÓKA K. (2021): A pénzügyi kultúra és tudatosság meghatározása és magyarországi helyzete. Economica 12.évf. 3-4.sz. p. 2-5.

Internetes források

- BALÁZSI L. (2023): Mi az a Wise és hogyan működik? Letöltés: <https://wise.com/hu/blog/mi-az-a-wise> (Utolsó megtekintés: 2023. október 10.)
- BÉRES D. (2013): A pénzügyi kultúra - mi is ez valójában? Pénzügyi Szemle Letöltve: <https://www.penzugyiszemle.hu/vitaforum/a-penzugyi-kultura-mi-is-ez-valojaban> (Utolsó megtekintés: 2022. március 10.)

- KEVIN VOIGT, ANDY ROSEN (2022): What Is Cryptocurrency? Here's What Investors Should Know, Letöltés: <https://www.nerdwallet.com/article/investing/cryptocurrency> (Utolsó megtekintés: 2022.április 23.)
- NONNINGER, L., M. TESFAYE (2018): Latest Fintech Industry Trends, Technologies and Research from Our Ecosystem Report, Business Insider, December, Letöltve: <https://www.businessinsider.com/Fintech-ecosystemreport/?r=AU&IR=T> (Utolsó megtekintés: 2019. március 16.)
- MAGYAR NEMZETI BANK (2020): Biztosítások. Letöltve: <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/biztositasok> (Utolsó megtekintés: 2022. március 11.)
- MAGYAR NEMZETI BANK (2018): Együttműködési megállapodás Letöltve: <https://www.mnb.hu/letoltes/0415mnbpszafmegallpodas-penzugyi-kultura-fejleszte.pdf> (Utolsó megtekintés: 2022.március 22.)
- MAGYAR NEMZETI BANK (2020): Klasszikus lekötött betét. Letöltve: <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/befektetes-megtakaritas/megtakaritastipusok/klasszikus-lekotott-betet> (Utolsó megtekintés: 2022. március 11.)
- MAGYARORSZÁG KORMÁNYA (2017): Pénzügyi tudatosság fejlesztésének stratégiája. Letöltve: <https://2015-2019.kormany.hu/download/5/39/21000/P%C3%A9nz%C3%BCgyi%20tudatoss%C3%A1g%20fejleszt%C3%A9s%C3%A9nek%20strat%C3%A9gi%C3%A1ja.pdf> (Utolsó megtekintés: 2022. március 10.)
- MIGHTYTIPS MEDIA (2023): Mi az a Revolut és mik az előnyei Letöltve: https://www.telefonguru.hu/hir/mi_az_a_revolut_es_mik_az_elonyei_2023-03-07 (Utolsó megtekintés: 2023. október 11.)
- PÉNZÜGYI TUDAKOZÓ (2015): Magyar Állampapír: minden amit tudnod kell. Letöltve: <https://penzugyi-tudakozo.hu/allampapir-vasarlasa-hogyan-kinek-megeri/> (Utolsó megtekintés: 2022. március 11.)
- ROBINSON, E., VERHAGE, J. (2017): Bloomberg. Letöltve: Quicktake Fintech: <https://www.bloomberg.com/quicktake/financial-technology-companies/disrupt-comfy-banks-quicktake> (Utolsó megtekintés: 2019. március 16.)

SZENDREI Á. (2018): Részvények fajtái, vásárlása, hozamai – Útmutató a részvények világába. Letöltve: <https://szendreiadam.hu/befektetes/reszvények/> (Utolsó megtekintés: 2022. április 20.)

MELLÉKLETEK

1. melléklet: Az online kérdőíves megkérdezés kérdései és válaszlehetőségei

Neme?

- Nő
- Férfi

Életkora?

- 18 év alatt
- 18-25 év
- 26-30 év
- 31-40 év
- 41-50 év
- 51-60 év
- 61 év felett

Legmagasabb iskolai végzettsége?

- Általános iskola
- Szakmunkás
- Érettségi
- Felsőoktatási végzettség

Pénzügyi tudását hogyan értékeli?

- 1-5 között mérő Likert skálán az 1-es „Alacsony” az 5-ös „Magas”.

Pénzügyi döntés esetén honnan informálódik?

- Szülők
- Barátok, ismerősök
- Pénzügyi tanácsadó
- Internet
- Televíziós reklám
- Pénzügyi intézmény
- Egyéb

Milyen gyakran tájékozódik a pénzügyi és gazdasági változásokról?

- 1-5 között mérő Likert skálán az 1-es „Nagyon ritkán” az 5-ös „Gyakran”.

Hol tájékozódik a pénzügyi és gazdasági változásokról?

- Pénzügyi hírlapok
- Magyar hírportálok
- Külföldi hírportálok
- Televízió
- Egyéb

Vásárlása során mit használ?

- Főleg készpénz
- Főleg bankkártya

- Főleg telefon-pénztárca

Használja bankjának mobil applikációját?

- Igen
- Nem

Mennyire bízik meg a magyar bankrendszerben, hogy pénzét befektesse?

- 1-5 között mérő Likert skálán az 1-es „Egyáltalán nem” az 5-ös „Teljes mértékben”.

Van befektetése?

- Igen
- Nem

Milyen befektetési lehetőségeket ismer?

- Állampapír
- Befektetési alap
- Részvény
- Bankbetét
- Kriptovaluta
- Biztosítás
- Egyéb

Ha rendelkezik befektetéssel, az milyen típusú?

- Állampapír
- Befektetési alap
- Részvény
- Bankbetét
- Kriptovaluta
- Készpénz
- Biztosítás
- Egyéb
- Nincs

Ha lenne 10 millió forintja, mibe fektetné be?

- Állampapír
- Befektetési alap
- Részvény
- Bankbetét
- Kriptovaluta
- Biztosítás
- Egyéb

Próbált már ki fintech* cégek által kínált pénzügyi eszközöket? (Jelentése Financial Technology, pénzügyi technológia. Online bankok, melyek nem rendelkeznek irodával, vagy pénzügyi rendszerek. Például: Revolut, George alkalmazás)

- Igen
- Nem

Mennyire érzi nyitottnak magát arra, hogy olyan befektetéseket próbáljon ki, amellyel eddig még nem rendelkezett?

- 1-5 között mérő Likert skálán az 1-es „Nem vagyok nyitott” az 5-ös „Nagyon nyitott vagyok”.

Ha lehetősége lenne kriptovalutába fektetni, miért tenné? Ha nem, miért nem?

- Nyílt válaszlehetőség.

Vett már részt pénzügyi tudatosságot fejlesztő eseményen?

- Igen
- Nem

Lenne igénye pénzügyi ismereteit tovább fejleszteni különböző események, programok keretein belül?

- Igen
- Nem

Milyen pénzügyi tudatosságot fejlesztő programokon venne részt szívesen?

- Pénzügyi szektorban dolgozó szakértők előadása
- Pénzügyi szimulációs játékok
- Oktatóvideók
- Pénzügyi konferenciák
- Nem kívánok ilyenénen részt venni.